ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε»

Ἔτος 75ον ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 1939. Ἀριθ. 1

ΩΣ ΚΑΛΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΙ

«Ὑπηρετεῖτε ἀλλήλους ὡς καλοὶ οἰκονόμοι τῆς πολυειδοῦς χάριτος τοῦ Θεοῦ...»
(Α΄. Πέτρ. δ΄. 10)

Ἡ ζωὴ εἶναι μία διαχείρισις. Δὲν εἴμεθα ἰδιοκτῆται ἀλλὰ διαχειρισταί, ὄχι κύριοι ἀλλ᾽ ὑπηρέται· ὄχι διευθυνταὶ ἀλλ᾽ οἰκονόμοι, «οἰκονόμοι τῆς πολυειδοῦς χάριτος τοῦ Θεοῦ». Ὁ Θεὸς ἔχει ἐμπιστευθῆ εἰς ἡμᾶς πλοῦτον ὑλικὸν καὶ πνευματικόν. Ἐκεῖνος δίδει εἰς ἡμᾶς τὰ πάντα. Ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωμεν, τὸ ἐλάβομεν ἀπὸ Ἐκεῖνον, τὸν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ. «Οὕτως ἂς μᾶς θεωρῇ πᾶς ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας τοῦ Χριστοῦ, ὡς οἰκονόμους τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ» (Α΄. Κορ. δ΄. 1, 2). Ἡ πολυειδὴς χάρις τοῦ Θεοῦ ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν μας πρὸς χρησιμοποίησιν καὶ διαχείρισιν παντοειδῆ ἀγαθά.

Ἐὰν ἡ ἐρώτησις τοῦ ἀδίκου οἰκονόμου τῆς παραβολῆς τοῦ Κυρίου ἀπηυθύνετο πρὸς ἡμᾶς: «Πόσον χρεωστεῖς εἰς τὸν Κύριόν μου;» (Λουκ΄. ιϛ΄. 5) καὶ μᾶς ἀπησχόλει σοβαρῶς, δὲν θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ ἀπαριθμίσωμεν ὅλα ὅσα ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τί ἔλαβες ἕως τώρα ἀπὸ τὸν Κύριον; Τί χρεωστεῖς; Ἂς ρίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς **τὰ ὑλικὰ ἀγαθά.** Ἡ γῆ εἶναι ὁ τόπος, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ ζῶμεν ἡμεῖς καὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τῶν ἀγαθῶν της. Μᾶς ἐνεπιστεύθη τὸν τεράστιον τοῦτον οἶκον μὲ πλήρη καὶ πολυτελῆ ἐπίπλωσιν. Παρατηρήσατε πόσον ἐπιμελῶς εἶναι ἐφωδιασμένη ἡ γῆ μας διὰ τὰς διαφόρους ἀνάγκας μας. Ρίψατε ἓν βλέμμα εἰς τοὺς λόφους καὶ ἴδετε πόσον ὡραῖοι τάπητες χλόης, μὲ θαυμαστὴν ποικιλίαν ἀνθέων, στολίζουν τὴν κατοικίαν μας. Πόσον ὡραία ὀροφὴ ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτήν, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἔθεσεν ὁ Θεός! Παρατηρήσατε τὸν ὡραῖον οὐρανόν, τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν. Ὁποίαν ἐγκατάστασιν φωτισμοῦ ἔχει κάμει ὁ Δημιουργὸς διὰ τὴν ἡμέραν καὶ διὰ τὴν νύκτα! Πόσον θαυμάσια παραπετάσματα ἁπλόνονται μὲ τὰ σύννεφα ἐπάνω εἰς τὰ βουνά, πόσον θαυμάσιοι πέπλοι περιτυλίσσουν τὸν μεγαλοπρεπῆ ἥλιον κατὰ τὴν δύσιν του! Εἰς ποίαν πινακοθήκην θὰ εὕρωμεν πίνακας ὡραιοτέρους ἀπὸ αὐτούς, ποὺ βλέπομεν τριγύρω μας εἰς τὴν φύσιν; Ἐδῶ λοιπὸν ἔχομεν τοποθετηθῆ ὡς ἔνοικοι καὶ τὰ ἐνοίκια τὰ ὀφείλομεν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην. Ἔχομεν διορισθῆ οἰκονόμοι καὶ θὰ δώσωμεν λόγον τῆς διαχειρίσεώς μας εἰς τὸν Θεόν.

Μᾶς ἔχει δώσει τροφάς. Ἔχει κάμει ἄφθονον προμήθειαν. Ὁ σῖτος διὰ τὸν ἄρτον μας, τὸ βούτυρον, τὸ κρέας, τὰ ὀψάρια, τὰ χόρτα, τὰ ὄσπρια, τὰ φροῦτα —ὅλα εἶναι ἰδικά Του καὶ μᾶς τὰ παραχωρεῖ ἀφειδῶς. Μὴ λέγετε ὅτι πολλοὶ

στεροῦνται τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν. Στεροῦνται (ὅταν δὲν ἦναι ἐξ ὑπαιτιότητός των, ὅπως συχνὰ συμβαίνει) ὄχι διότι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀφθονίαν. Ἔχει δώσει ὁ Θεὸς ἀγαθὰ εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ χορτάσῃ ὅλος ὁ κόσμος καὶ νὰ περισσεύσῃ. Ἐὰν ὑπάρχουν ἄνθρωποι φιλόπονοι, οἵτινες στεροῦνται τῶν ἀναγκαίων πρὸς ζωήν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν κακὴν διαχείρισιν ποῦ κάμνουν ἄλλοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι παρεξήγησαν ἢ ἐλησμόνησαν τὴν ἀποστολήν των, ὅτι εἶναι διαχειρισταί, καὶ συμπεριφέρονται ὡς ἰδιοκτῆται καὶ φιλονεικοῦν μεταξύ των ποῖος θὰ κατέχῃ τὰ περισσότερα!

Ἡ πολυειδὴς χάρις τοῦ Θεοῦ μᾶς ἔχει δώσει ἐνδύματα — ὅ,τι χρειαζόμεθα διὰ νὰ προφυλάξωμεν τὸ σῶμά μας. Τὸ μαλλίον, ὁ βάμβαξ, τὰ δέρματα, αἱ φιλόπονοι χεῖρες, αἱ ὁποῖαι τὰ ἐπεξεργάζονται, αἱ διάνοιαι ποῦ ἐφεῦρον τὰ μηχανήματα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τελειοποίησιν τῶν ὑφασμάτων, εἶναι ὅλα τοῦ Θεοῦ δημιουργήματα. Ἄνθρωπε! Ἐσκέφθης ποτὲ πόσα ἔλαβες ἀπὸ τὸν Θεόν; Πόσα χρεωστεῖς εἰς τὸν Κύριον; Δὸς τὸν λογαριασμὸν τῆς οἰκονομίας σου!

Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰ ***πνευματικά.*** Μᾶς ἔχει δώσει τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν καὶ ὅλους τοὺς γλυκεῖς δεσμοὺς τοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου. Ποῖος ἐφύτευσε τὴν στοργὴν εἰς τὰς καρδίας τῶν γονέων; Ποῖος δίδει σύντροφον διὰ νὰ καθίσταται ἡ ζωὴ εὐχάριστος καὶ εὐτυχής; Καὶ τὰ τέκνα ποῖος σᾶς τὰ ἔδωσε; Ἐὰν σᾶς ἐδίδοντο οἱ θησαυροὶ τοῦ Κροίσου, θὰ ἐδέχεσθε νὰ δώσετε ἕνα ἀπὸ τὰ τέκνα σας; Ποῖος σᾶς τὰ ἔχει ἐμπιστευθῆ; Εἶναι ἰδικά σας, νομίζετε; Ὄχι, εἶναι τοῦ Θεοῦ! Χαρῆτέ τα λοιπὸν ἐν Κυρίῳ, ἐνόσῳ σᾶς τὰ χαρίζει ἐδῶ εἰς τὴν γῆν. Ἡσυχάσατε μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι εἶναι ἀσφαλῆ εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, ἐὰν Ἐκεῖνος θελήσῃ νὰ ἀποσπάσῃ μέσα ἀπὸ τὴν ἀγκάλην σας κάποτε ἓν ἀπὸ τὰ προσφιλῆ σας τέκνα. Ἐνόσῳ εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σας, ὁδηγήσατέ τα εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Δώσατε εἰς αὐτὰ τὸ καλὸν παράδειγμα καὶ διδάξατέ τα διὰ τῆς ζωῆς σας τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ἐτελείωσαν τὰ καθήκοντά σας, ἐὰν ἐφροντίσατε διὰ τὴν σωματικήν των ὑγείαν καὶ διὰ τὴν διανοητικήν των μόρφωσιν. Φροντίσατε καὶ διὰ τὰς ψυχάς των, διὰ νὰ γνωρίσουν τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Ἐκεῖνα, ποῦ σᾶς ἔχει πάρει, εἶναι ἀσφαλῆ εἰς τὰς χεῖράς Του, μὴ θλίβεσθε· ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα, ποῦ σᾶς ἐμπιστεύεται, θὰ σᾶς ζητήσῃ λόγον ποῦ καὶ πῶς τὰ ὁδηγήσατε.

Τὰ διάφορα τάλαντά μας, φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα, εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ, δῶρα διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῶμεν πρὸς τὸ καλόν, νὰ τὰ ἀναπτύξωμεν, νὰ τὰ καλλιεργήσωμεν καὶ νὰ δοξάσωμεν δι' αὐτοῦ τὸ ὄνομά Του. Καλούμεθα νὰ τὰ καταθέσωμεν πρὸ τῶν ποδῶν Του. Μία Χριστιανὴ κόρη εἰς τὸ Λονδῖνον, πρωταθλήτρια τοῦ τέννυς, ἔχασε τὸ κύπελλον τοῦ πρωταθλήματος, διότι ἠρνήθη νὰ ἀγωνισθῇ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν. Εἶχεν ἐννοήσει ὅτι τὸ χάρισμά της δὲν ἀνῆκεν εἰς αὐτὴν ἀλλ' εἰς τὸν Κύριόν της.

Ὁ Θεὸς μᾶς ἔχει δώσει ***τὴν γραπτὴν ἀποκάλυψίν Του.*** Ἡ Βίβλος εἶναι τὸ πνευματικὸν θησαυροφυλάκιον, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἡτοίμασε δι' ἡμᾶς. Πόσον ἀξίζει μία Ἁγία Γραφή; Ἡ σοφία καὶ ἡ γνῶσις, αἵτινες περιέχονται εἰς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, δύνανται νὰ συγκριθοῦν μὲ ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου; Ἡ Βίβλος περιέχει τὸ μάννα, τὴν πνευματικὴν τροφήν, ἡ ὁποία συντηρεῖ καὶ

δυναμόνει τὴν ψυχήν μας. Μήπως ὅμως ἔχωμεν τὸν θησαυρὸν τοῦτον θαμμένον μέσα εἰς τὴν γῆν; Μήπως ἡ Ἁγ. Γραφὴ ἦναι βιβλίον κλειστὸν καὶ ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς; «Πόσον γλυκεῖς εἶναι οἱ λόγοι Σου εἰς τὸν οὐρανίσκον μου!» «Ἐὰν ὁ νόμος Σου δὲν ἦτο ἡ τροφή μου, τότε ἤθελον χαθῆ ἐν τῇ θλίψει μου». Εἶναι δι᾽ ἡμᾶς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ τροφὴ καὶ ἀπόλαυσις; Τὸν μεταχειριζόμεθα ὡς λύχνον εἰς τὸν δρόμον μας καὶ διαδίδομεν εἰς τὸν πέριξ κόσμον τὸ περιεχόμενόν του; Εἴμεθα οἰκονόμοι τῶν μέσων τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ δώσωμεν λόγον ἐνώπιόν Του διὰ τὴν διαχείρισίν μας.

Τελευταῖον, ἂς σκεφθῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει δώσει εἰς ἡμᾶς ***τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας.*** Ὢ! τί ἐστοίχισεν εἰς τὸν Θεὸν ἡ σωτηρία μας! Ὄχι ἀργύριον οὔτε χρυσίον. Ἐχρειάσθη νὰ δοθῇ τὸ πολύτιμον αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, διὰ νὰ σωθῶμεν. Πῶς φερόμεθα ἀπέναντι τῆς μεγάλης ταύτης σωτηρίας τοῦ Θεοῦ; Τὴν ἐδέχθημεν; Ἢ μήπως τὴν ἀποκρούομεν ἢ ἀδιαφοροῦμεν πρὸς αὐτήν; Καὶ ἐὰν τὴν ἐλάβομεν, φροντίζομεν νὰ ζῶμεν συμφώνως πρὸς τὴν ὁμολογίαν μας; «Πῶς θὰ ἐκφύγωμεν, ἐὰν ἀμελήσωμεν μίαν τοιαύτην σωτηρίαν;» Τὰ ἱμάτια τὰ λευκά, τὰ ὁποῖα ἐξηγόρασεν ὁ Χριστὸς δι᾽ ἡμᾶς, τὰ φυλάττομεν καθαρὰ ἢ μήπως μολύνωμεν τὴν στολήν μας διὰ τῶν ἀπροσεξιῶν καὶ τῆς ἀδιαφορίας μας; Θὰ δώσωμεν λόγον, αὐστηρὸν λόγον διὰ πάντα! Διὰ τὰς εὐκαιρίας, τὰ μέσα, τὰς εὐλογίας μας θὰ λογοδοτήσωμεν ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ. Δὸς τώρα λογαριασμὸν τῆς οἰκονομίας σου!

Πόσα χρεωστεῖς εἰς τὸν Κύριον; Ἐνῷ ἀφίνομεν ὀπίσω μας τὸ παλαιὸν ἔτος, ἂς σκεφθῶμεν ὅτι προχωροῦμεν ὁλοὲν πρὸς τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ κληθῶμεν νὰ λογοδοτήσωμεν. Καὶ μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ νέου τούτου ἔτους ἂς συναισθανθῶμεν τὴν κλῆσιν καὶ τὴν ἀποστολήν μας, τοῦ νὰ ὑπηρετῶμεν ἀλλήλους ὡς καλοὶ οἰκονόμοι τῆς πολυειδοῦς χάριτος τοῦ Θεοῦ!

Μιχ. Κυριακάκης.

ΥΠΟΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ἐφθάσαμεν σὺν Θεῷ εἰς ἕνα σπουδαιότατον σταθμόν, τὸν σταθμὸν τοῦ Νέου Ἔτους. Δι᾽ αὐτοῦ εἰσερχόμεθα εἰς νέαν περίοδον δράσεως καὶ χρησιμότητος. Εἶναι πολλὰ τὰ ὅσα μᾶς ὑπενθυμίζει ἡ ἀρχὴ ἑνὸς νέου ἔτους· θὰ περιορισθῶ ὅμως εἰς τὰ ἑξῆς:

Α΄.—Μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν ὑποχρέωσιν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν, τοῦ νὰ εὐγνωμονῶμεν τὸν Θεόν, ὅστις διετήρησεν ἡμᾶς ἐν τῇ ζωῇ, ἐνῷ πέριξ ἡμῶν ἐθέριζον οἱ πόλεμοι, αἱ ἐξώσεις, οἱ ἐκπατρισμοί, ὁ θάνατος καὶ διάφοροι ἀσθένειαι καὶ ἐπιδημίαι. Εἶναι δὲ λίαν συγκινητικαὶ αἱ στιγμαὶ αὗται, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἠδυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ ἤμεθα μετὰ τῶν ἀναπαυθέντων, καὶ ὅτι ἡ ἐλεήμων Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐκράτησεν ἡμᾶς ἐν τῇ ζωῇ, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν πρὸς μετάνοιαν ἡμῶν ἐνταῦθα καὶ πληρεστέραν ἀναπαράστασιν τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ διὰ νὰ ἀποπερατώσωμεν τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἀνέθηκεν εἰς ἡμᾶς.

Β'.—Μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ παρελθόν, ὅπερ κατὰ κανόνα δὲν μᾶς εἶναι εὐχάριστον. Πόσον μέγα καὶ σπουδαῖον πρόσωπον διαδραματίζει αὐτὸ τὸ παρελθὸν ἔν τε τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν καὶ τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀτόμων! Ὁ χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον ἔχομεν καὶ τὸν ὁποῖον ἐκδηλοῦμεν, ἐσφυρηλατήθη ἐπὶ τοῦ ἄκμονος τοῦ παρελθόντος, ἑωσοῦ γεγονός τι ἔστρεψε τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν. Ὁπωσδήποτε τὸ παρελθὸν πολλάκις δὲν μᾶς εὐχαριστεῖ, δὲν μᾶς ἱκανοποιεῖ, μᾶς ἀπαρέσκει, εἴτε διότι ἀποτυχίαι ποικίλαι παρηκολούθησαν πάσας ἡμῶν τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ προσπαθείας, εἴτε διότι ἀπωλέσαμεν πολυτίμους εὐκαιρίας δράσεως καὶ χρησιμότητος.

Ἂς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Ὁ Παῦλος ἤθελε νὰ κηρύξῃ τὸν Χριστὸν πανταχοῦ· ἰδίως δὲ ἐκεῖ, ὅπου δὲν εἶχεν Οὗτος κηρυχθῇ. Μία ἐπιθυμία του ἦτο νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ρώμηνκαὶ τὴν Ἰσπανίαν. Τὴν μὲν Ρώμην ἐπεσκέφθη σιδηροδέσμιος, εἰς δὲ τὴν Ἰσπανίαν δὲν γνωρίζομεν ἂν ἔφθασε ποτέ. Δυνάμεθα ἑπομένως νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο τελείως ἱκανοποιημένος ἢ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ παρελθόν; Οἱ λόγοι τοῦ Παύλου; «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσθην, τὸν δρόμον ἐτελείωσα, τὴν πίστιν ἐτήρησα», κ.τ.λ. εἶναι ἁπλῶς ἐκφράσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ ἀνετέθη εἰς αὐτόν. Ἡ ἱκανοποίησις σχετίζεται πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου τούτου, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ποτὲ τελείως ἱκανοποιητικά, διὰ τὸν ἑξῆς λόγον: Ὑπάρχει πάντοτε βαθμός τις ἐπιτυχίας ἢ προόδου ἀνώτερος ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον μέχρις ὥρας ἐφθάσαμεν. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἤμεθα τελείως ἱκανοποιημένοι ἢ εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὰς ἐπιτυχίας τοῦ παρελθόντος καὶ οὔτε πρέπει νὰ ἤμεθα, ἐπειδὴ καθ' ἑκάστην βλέπομεν νέους ὁρίζοντας ἀνοιγομένους ἐνώπιον ἡμῶν. Ἡ ἱκανοποίησις καὶ ἀνάπαυσις ἐπὶ τῶν δαφνῶν τοῦ παρελθόντος θὰ κατεδίκαζεν ἡμᾶς εἰς στασιμότητα. Αὕτη εἶναι ἡ φιλοσοφία τοῦ πράγματος. Καὶ ταῦτα μὲν προκειμένου περὶ τῆς δράσεως ἡμῶν. Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν εἴμεθα εὐχαριστημένοι οὔτε ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας οὔτε ἀπὸ τὰς περιστάσεις μας, οὔτε ἀπὸ τὸ περιβάλλον μας. Τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς Χριστιανικῆς τελειότητος καὶ ἀναπτύξεως ὀνομάζει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ «ἁγιασμόν». Ποῖός ποτε ἐτόλμησε καθαρᾷ τῇ συνειδήσει νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἀνῆλθε μέχρι τοῦ ἀνωτάτου τούτου βαθμοῦ;

Οὐδεὶς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζησάντων πιστῶν τοῦ Χριστοῦ ὀπαδῶν ἰσχυρίσθη τοιοῦτό τι. Ὁ Παῦλος ἔλεγεν; «Οὐχὶ ὅτι ἔλαβον ἤδη τὸ βραβεῖον ἢ ἔγεινα ἤδη τέλειος· τρέχω ὅμως κατόπιν, ἴσως λάβω αὐτό, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἐλήφθην ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἐὰν δὲ ὁ Παῦλος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Χριστιανοὶ ἠγωνίζοντο ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ ᾐσθάνοντο ἐν ἑαυτοῖς ἄλλον νόμον αἰχμαλωτίζοντα αὐτούς, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ ἀντιδράσωσι δι' ὅλων αὐτῶν τῶν δυνάμεων καὶ ἐνεργειῶν, ἀποδεικνύεται διὰ πάντας ἡμᾶς ἡ ἀλήθεια ὅτι ἡ μὴ ἱκανοποίησις ἡμῶν ἀπὸ τὸ παρελθὸν εἶναι καὶ αὕτη ἔνδειξις τῆς ἀγαθῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν.

Γ'.—Μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι δέον νὰ ζητήσωμεν ἐπιμόνως βελτίωσιν τῆς καταστάσεως ἡμῶν διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς κατὰ τὸ Νέον Ἔτος χορηγουμένης εἰς ἡμᾶς νέας εὐκαιρίας πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν λαθῶν καὶ σφαλμάτων καὶ ἀπο-

τυχιῶν τοῦ ἐγγὺς παρελθόντος. Τοῦτο ἀληθεύει πάντοτε μέν, ἰδίως ὅμως κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν ταύτην ἐποχήν, ἥτις παρουσιάζει ναυάγια παντοῦ—κοινωνικά, ἠθικά, πνευματικά. Τὸ μέλλον ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον ὅστις, διδασκόμενος ἐκ τῶν ἀποτυχιῶν καὶ σφαλμάτων τοῦ παρελθόντος, διὰ συντόνου ἐνεργείας θὰ δυνηθῇ, ἐὰν ὄχι νὰ ἐξαλείψῃ καὶ ἀποσβέσῃ τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος (ὅπερ ἀδύνατον), τοὐλάχιστον νὰ μὴ ὑποπέσῃ πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ λάθη, εἰς τὰς αὐτὰς ἀποτυχίας καὶ καταστήσῃ οὕτως ἀνεπανόρθωτον τὴν καταστροφήν του.

Δ'.—Τὸ Νέον Ἔτος μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι πιθανὸν τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἦναι ἡ τελευταία μας ἐπὶ τῆς γῆς εὐκαιρία, καὶ ὅτι εἶναι ἑπομένως ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ περισυλλέξωμεν ἑαυτοὺς κατα τὴν περίστασιν ταύτην. Τὸ τέλος τῆς παρούσης καταστάσεώς μας, μετὰ τῶν συμπαρομαρτουσῶν αὐτῇ συνθηκῶν τῆς ζωῆς, θὰ ἔλθῃ ἀσφαλῶς. Ἡ στυγνὴ πραγματικότης θὰ δώσῃ πέρας μίαν ἡμέραν εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους μέχρι σήμερον παρατάσεις, ὀφειλομένας εἰς τὸν ἀόρατον ἀλλ᾽ ἰσχυρὸν ἡμῶν Συνήγορον, δεόμενον τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ: «Ἄφες αὐτὸν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος!»

Ποία θὰ ἦναι ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δὲν γνωρίζομεν. Δυνάμεθα ὅμως καὶ νὰ γνωρίσωμεν καὶ νὰ ἐπανορθώσωμεν τὴν ζωήν μας, προσκολλώμενοι εἰς τὸ θέλημα Ἐκείνου, ὅστις μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι θέλει εἶσθαι μεθ᾽ ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας. Ἂς ὁπλισθῶμεν, λοιπόν, διὰ τὸ μέλλον, μὲ πίστιν, μὲ ἀγάπην, μὲ ἁγίαν καὶ εὐσεβῆ κατὰ Χριστὸν ζωήν.

Ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἐν τῇ ὑπὲρ ἡμῶν πατρικῇ Αὐτοῦ Προνοίᾳ μᾶς χορηγεῖ μίαν νέαν πολύτιμον, ἴσως δὲ τὴν τελευταίαν, εὐκαιρίαν δράσεως, οἰκοδομῆς, χρησιμότητος κατὰ τὸ νέον ἔτος, μὲ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν, τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θὰ κατορθώσωμεν πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ καὶ θὰ ἀποφύγωμεν πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν· καθῆκον δὲ ἔχει πᾶς ἄνθρωπος, ἰδίως δὲ πᾶς Χριστιανός, λησμονῶν διαρκῶς τὸ παρελθὸν τὸ ἐγγὺς ἀφανισμοῦ, τὸ δυσάρεστον, τὸ πλῆρες ἀποτυχιῶν καὶ σφαλμάτων, νὰ τρέχῃ ἀπαύστως καὶ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις πρὸς τὰ πρόσω, διὰ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως.

Αἱ ὑπομνήσεις αὗται δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς ἡμᾶς ἀγαθὰ ἀποτελέσματα εἰς ὅλας τὰς διακλαδώσεις τῆς ζωῆς ἡμῶν, χρησιμοποιουμένης καταλλήλως πρὸς δόξαν τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν τὰ πάντα καὶ τὴν παροῦσαν σπουδαιοτάτην εὐκαιρίαν.

Εἴθε ἡ χάρις Αὐτοῦ νὰ μᾶς συνοδεύῃ, ὥστε τὸ Νέον Ἔτος νὰ ἀποβῇ ὄντως αἴσιον καὶ εὐτυχὲς ὑλικῶς τε καὶ πνευματικῶς.

(1920) *† Π. Γ. Λογγινίδης.*

ΑΙ ΕΥΛΟΓΙΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ὁ Θεὸς ἐν τῇ μεγάλῃ του καλωσύνῃ μᾶς ἐπέτρεψε νὰ διασκελίσωμεν τὸ κατώφλιον τοῦ νέου ἔτους, τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἦναι καλὸν καὶ εὐλογημένον.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος χιλιάδες ἀνθρώπων διὰ τοῦ θανάτου ἔπεσαν δεξιά μας καὶ μυριάδες ἀριστερά μας, ὡς λέγει ὁ Ψαλμῳδός. Πρόσωπα γνωστὰ καὶ ἀγαπημένα ἐξηφανίσθησαν, συγγενεῖς ἀγαπητοὶ μᾶς ἀφῆκαν.

Τὸ νέον ἔτος θὰ ἦναι ἆρά γε καλύτερον ἀπὸ τὸ παλαιόν; Ὁ Θεὸς μόνον γνωρίζει. Γεγονὸς ὅμως εἶναι ὅτι ὁ κόσμος περιπλανᾶται ὁλοὲν περισσότερον εἰς ζωὴν ἐγωϊστικήν, ζωὴν βαρβαρότητος, ἐξοπλισμῶν, ἀπαρνήσεως τοῦ Θεοῦ, ἀπορρίψεως τοῦ Χριστοῦ, περιφρονήσεως τῆς Βίβλου. Προφανῶς ἡ γηραιὰ Γραφὴ ἔχει δίκαιον, διότι προεῖπεν ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα διὰ τὰς ἐσχάτας ἡμέρας. Ὅσον σκοτεινὸς καὶ ἂν φαίνεται ὁ ὁρίζων τοῦ κόσμου εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ τοῦ νέου ἔτους, ὁποιαιδήποτε καὶ ἂν ἦναι αἱ δοκιμασίαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ περάσῃ ὁ κόσμος, θὰ τολμήσωμεν νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τὰς εὐλογίας ποῦ φέρει τὸ νέον ἔτος πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς καὶ μόνον πρὸς αὐτούς.

Καμμία ὑπόσχεσις δὲν δίδεται ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς ἄλλους, ἐκτὸς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θὰ μετανοήσουν διὰ τὰς ἁμαρτίας των.

Ναί, φίλοι μου, ἂς ξαναδιαβάσωμεν τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Θεοῦ μας, ἂς ζυγίσωμεν καὶ ἂς ξαναζυγίσωμεν τὰ πολύτιμα λόγια τῆς Γραφῆς, ἂς προσέξωμεν εἰς τὰς θαυμασίας ὑποσχέσεις, ποῦ δίδονται διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ ἤμεθα εὐχαριστημένοι, πολὺ εὐτυχεῖς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ νέου ἔτους.

Ὁ σοφὸς Σολομὼν λέγει: «Εὐτυχεῖς ὅσοι φοβοῦνται τὸν Θεόν!» (Ἐκκλησ. η'. 12). Εἶναι βέβαιον ὅτι ***ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι φοβοῦνται τὸν Θεόν, φοβοῦνται τὸ κακόν,*** δηλαδὴ τὴν ἁμαρτίαν. Τὸ κακὸν ἐμπορεῖ νὰ τοὺς καταλαμβάνῃ ἐξ ἀπροόπτου ἀλλὰ δὲν θὰ τοὺς ὑποδουλώσῃ, διότι τὸ ἀπεχθάνονται. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεόν, ἡ νέα φύσις, τῆς ὁποίας ἔγιναν μέτοχοι, ἀνορθοῦται ἐναντίον κάθε ψεύδους, κάθε ἀδικίας, κάθε σκληρότητος, κάθε ἀπατηλότητος.

Εἶναί ποτε δυνατὸν νὰ ἦναι «εὐτυχεῖς» οἱ ἄθεοι Μπολσεβῖκοι, οἱ ἄνευ Χριστοῦ Χιτλερισταί, οἱ ὁποῖοι βασανίζουν τοὺς πιστοὺς μὲ μίαν ἀφάνταστον σκληρότητα, ποῦ ἐνθυμίζει τὰ ἐγκλήματα τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως; Προετοιμάζουν ἕνα θερισμὸν φοβερόν, θλιβερόν, καὶ ***εἶναι ἀδύνατον νὰ ἦναι εὐτυχεῖς***, ἂν βεβαίως ἔχουν ἀκόμη συνείδησιν. Τὸ δένδρον γνωρίζεται ἀπὸ τὸν καρπόν του καὶ ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου τῶν ἀπίστων εἶναι τρομερὰ πικρός.

Κυττάξετε αὐτὸν τὸν δυστυχήσαντα ἔμπορον, ὁ ὁποῖος πολιορκεῖται ἀπὸ τοὺς πιστωτάς του. Τὸ ταμεῖόν του εἶναι κενόν, αἱ καταθέσεις του εἰς τὴν Τράπεζαν ἐξητμίσθησαν. Ἐρωτήσατέ τον ἂν ἦναι εὐτυχής. Προσέξατε αὐτὸν τὸν κακοποιόν, τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ φυλακίσουν. Ἐμπορεῖ νὰ ἦναι εὐτυχής; Αὐτὸν τὸν μαθητήν, ποῦ ἐπιστρέφει ἀπὸ τὸ σχολεῖον μὲ τὴν μομφὴν γραμμέ-

νην διὰ χειρὸς τοῦ διδασκάλου του. Μαθητὴς ὀκνηρός, ἀπειθάρχητος. Εἶναι εὐτυχής;

Τί πόνοι! τί βάσανα! Ἂν ὅμως ἕνας ἀγαθοεργὸς προσεφέρετο νὰ πληρώσῃ τοῦ ἐμπόρου τὰ χρέη, ἂν ὁ δικαστὴς ἐδέχετο νὰ ὑπάγῃ αὐτὸς εἰς τὴν φυλακὴν ἀντὶ τοῦ κακοποιοῦ, ἂν ὁ διδάσκαλος μὲ γενναιοφροσύνην ἔσβυνε τὴν κακὴν ἔκθεσιν τοῦ μαθητοῦ, δὲν θὰ ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς εὐτυχεῖς;

Πόση εἶναι ἡ χαρὰ ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ὁ Χριστὸς ἐπλήρωσε τὸ χρέος τῆς ἁμαρτίας, ἐκείνου διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς ὑπέστη τὴν καταδίκην ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ (Ματθ. κς', 36) καὶ τοῦ ὁποίου ἐξήλειψε τὸ κατ' αὐτοῦ χειρόγραφον! (Κολ. β'. 14). «Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ Σου· πάντοτε θέλουσι Σὲ αἰνεῖ» (Ψαλμ. πδ'. 4).

Σήμερον ὅτε εἰς μίαν χώραν τῆς Εὐρώπης τὸ τυφλὸν μῖσος κάμνει τοὺς κυβερνήτας νὰ κλείουν, νὰ πυρπολοῦν, νὰ τινάζουν εἰς τὸν ἀέρα μὲ δυναμίτιδα πολλὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς, ὅσοι ἀπολαμβάνομεν ἀκόμη τὴν ἐλευθερίαν, ἂς ἐκτιμήσωμεν μὲ τὴν ἀκριβῆ του ἀξίαν τὸ τεράστιον προνόμιον, ποῦ ἔχομεν, νὰ ἐμποροῦμεν ὅλας τὰς Κυριακὰς καὶ ἄλλας ἡμέρας, νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ Τὸν δοξάσωμεν, νὰ Τὸν λατρεύσωμεν καὶ νὰ Τὸν ὑπηρετήσωμεν.

Θεία εὐλογία! Ὁ Θεὸς βλέπει ὅλους ὅσοι συχνάζουν εἰς τὸν οἶκόν Του καὶ τοὺς εὐλογεῖ· ἀλλὰ τί σκέπτεται διὰ τοὺς ***ἀπόντας;*** Εἶναι αὐτοὶ «εὐτυχεῖς»; Ὁ Οἶκος τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τὴν μόνην συλλογικὴν μαρτυρίαν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο δίδει εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα τόσην σημασίαν.

Ἱκετεύομεν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐννοήσουν μὲ ὅλην τὴν ψυχήν των αὐτὴν τὴν δημοσίαν μαρτυρίαν, καὶ νὰ συχνάζουν εἰς τὰς ἐκκλησίας των ὅλοι, γονεῖς καὶ παιδιά, καὶ ἂς ἦναι βέβαιοι ὅτι ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ θὰ ἦναι τὸ γλυκὺ μερίδιόν των. Ὁ Οἶκος τοῦ Θεοῦ εἶναι «ὁ στῦλος καὶ τὸ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας» (Α'. Τιμ. γ'. 15).

«Μακάριοι ὅσοι διώκονται διὰ τὴν δικαιοσύνην, διότι αὐτῶν εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ε'. 10). Εὐτυχεῖς ὅσοι διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ὑπέστησαν τὸ μαρτύριον εἰς τὸ Κολοσσαῖον τῆς Ρώμης, ὅσοι ἀναπαύονται εἰς τὰς σκοτεινὰς κατακόμβας τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως, ὅσοι ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι, ὅσοι ἐστάλησαν εἰς τὰ κάτεργα, ὅσοι ἐβασανίσθησαν ἀπὸ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Τορκουεμάδα, ὅσοι ἀνέβησαν εἰς τὸ ἰκρίωμα, ὅσοι ἐμαράθησαν εἰς τὰς ἀνηλίους καὶ νοσώδεις φυλακάς. Εὐτυχεῖς οἱ πιστοὶ ποῦ καταδιώκονται σήμερον εἰς τὴν Ρωσσίαν, οἱ ἡρωϊκοὶ πάστορες ποῦ φυλακίζονται εἰς τὴν Γερμανίαν, οἱ πιστοὶ μάρτυρες τοῦ Θεοῦ ποῦ κακοποιοῦνται εἰς ἄλλας χώρας δῆθεν πολιτισμένας. Ὁ στέφανός των θὰ ἦναι λαμπρὸς καὶ ἡ χαρά των ἀνέκφραστος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνταποδόσεως.

Εὐτυχεῖς μεταξύ μας οἱ Χριστιανοί, τοὺς ὁποίους εἰρωνεύονται οἱ ἀσεβεῖς καθημερινῶς εἰς τὸ ἐργαστήριον, τοὺς ὁποίους χλευάζουν εἰς τὸ ἐργοστάσιον, τοὺς ὁποίους δακτυλοδεικτοῦν μὲ περιφρόνησιν καὶ τοὺς ὁποίους παρενοχλοῦν μὲ διαφόρους ἐμπαιγμοὺς ἁπλῶς καὶ μόνον διότι ἀνήκουν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ θέλουν

νὰ ζήσουν κατὰ Χριστόν. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἥρωες τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὁ Θεὸς δὲν θὰ τοὺς λησμονήσῃ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀπονομῆς τῶν ἀμοιβῶν.

Ἡ μεγαλυτέρα τιμή, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς μᾶς κάμνει, εἶναι τὸ νὰ ὑποφέρωμεν διὰ τὸν Χριστόν. «Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάττοντες αὐτόν» (Λουκ. ια΄. 28).

Ἀντιθέτως εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι εἶναι δυστυχεῖς ὅσοι δὲν ἀκούουν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἐνίοτε κοπιαστικὸν νὰ προτρέπῃ κανεὶς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔρχωνται νὰ ἀκούσουν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Προφασίζονται ὅτι δὲν ἔχουν καιρόν, ὅτι εἶναι κουρασμένοι, ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι πολὺ μακράν, ὅτι τὸ κήρυγμα εἶναι πολὺ μακρὸν κλπ. Αὐτοὶ οἱ δυστυχισμένοι ἄνθρωποι εἶναι χωρὶς χαράν, χωρὶς παρηγορίαν, χωρὶς θάρρος. Αὐτὴ εἶναι ἡ τιμωρία των.

Πόσην ὅμως δύναμιν καὶ θάρρος καὶ παρηγορίαν δίδει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἰς ὅσους τὸν ἀκούουν καὶ ἀποφασίζουν νὰ τὸν φυλάξουν. Ἡ πεινασμένη των ψυχὴ εὐφραίνεται, τὸ πνεῦμά των χορταίνει. Ἐνῷ βαρύνεται κανεὶς νὰ ἀκούῃ τοὺς λόγους τῶν ἀνθρώπων, δὲν κουράζεται ποτὲ νὰ ἀκούῃ τὸν καλὸν καὶ ἅγιον Λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἂν ἀκόμη κεντᾷ τὴν κοιμισμένην μας συνείδησιν,

Ἀδελφοὶ Χριστιανοί, ἀκούετε συχνὰ καὶ φυλάττετε μὲ προσοχὴν τὸν θησαυρὸν τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ ὁ Θεὸς θὰ σᾶς ὑπολογίσῃ μεταξὺ τῶν «εὐλογημένων» Του.

«***Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἀποθνήσκοντες ἐν Κυρίῳ ἀπὸ τοῦ νῦν***» (Ἀποκ. ιδ΄. 13). Ἂς σημειώσωμεν αὐτὰς τὰς λέξεις: «***ἀπὸ τοῦ νῦν***», διότι οἱ Σαββατισταὶ διδάσκουν ἐσφαλμένως ὅτι οἱ ἀγαπητοί μας, ποῦ ἀπέθαναν, εὑρίσκονται εἰς κατάστασιν πλήρους ἀναισθησίας. Ἂν αὐτὸ ἦτο ἀληθές, ἡ φρᾶσις «***ἀπὸ τώρα***» δὲν θὰ εἶχε καμμίαν σημασίαν, διότι ἡ ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι προτιμοτέρα ἀπὸ τὴν ἀναισθησίαν, ἥτις συγγενεύει μὲ τὴν ἐκμηδένισιν.

Ποῖος θὰ ἐμπορέσῃ ποτὲ νὰ περιγράψῃ τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν μιᾶς ψυχῆς σεσωσμένης, ἥτις ἐπέρασε τὰ ἐπίγεια σύνορα καὶ «εὑρίσκεται μὲ τὸν Χριστόν»; Μεταβολὴ θαυμασία! πραγματικὴ ἀποθέωσις!

Ἀσφαλῶς κατὰ τὸ νέον τοῦτο ἔτος ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου πολλοὶ εὐσεβεῖς ἀναγνῶσται μας θὰ κληθοῦν ὑπὸ τοῦ Κυρίου «νὰ τακτοποιήσουν τὰ τοῦ οἴκου των», νὰ διπλώσουν τὴν σκηνήν των καὶ νὰ ἀναχωρήσουν διὰ τὴν μεγάλην συνάντησιν. Ἂς μὴ φοβηθοῦν. Ὅταν ἡ ἀργυρᾶ ἅλυσος κοπῇ, ὁ θάνατος θὰ πλημμυρήσῃ ἀπὸ ζωήν, ἡ ψυχὴ θὰ πετάξῃ εἰς μίαν στιγμὴν πρὸς τὴν ἁγίαν της κατοικίαν, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ ἀμέσως καὶ κατὰ μέγα μέρος τὴν εὐτυχίαν τὴν ὑπεσχημένην εἰς ὅσους ἀποθνήσκουν «ἐν Κυρίῳ». Χωρὶς σῶμα, εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου!

«Μακάριος καὶ ἅγιος, ὅστις ἔχει μέρος εἰς τὴν πρώτην ἀνάστασιν!» (Ἀποκ. κ΄. 6). Ἐδῶ θίγομεν τὴν τελευταίαν εὐλογίαν τῆς ἀποκαλύψεως. Ὁ ἀδάμας αὐτὸς καθ᾿ ἑαυτὸν εἶναι ὡραῖος, ἂν ὅμως συγκολληθῇ μὲ χρυσὸν καὶ τοποθετηθοῦν πέριξ του καὶ ἄλλοι πολύτιμοι λίθοι, ἡ λάμψις καὶ ἡ ἀξία του αὐξάνουν ἀκόμη περισσότερον. Ἰδοὺ τί θὰ συμβῇ τὴν πρωΐαν τῆς ἀναστάσεως. Ἴσως ὁ Ἰησοῦς νὰ θέσῃ ἐπ᾿ ὀλίγον τὸν ἰδικόν μας ἀδάμαντα πρὸς φύλαξιν εἰς τὸ ἀνάκτορόν του.

῾Η τύχη μας θὰ ἦναι ἀπείρως ὡραία. ᾽Αλλὰ θὰ ἦναι ἀκόμη ὡραιοτέρα, ὅταν κατὰ τὴν αὐγὴν τῆς μεγάλης ῾Ημέρας καὶ κατὰ τὸ σάλπισμα τῆς τελευταίας σάλπιγγος, τὸ «ἔνδοξον» σῶμά μας ἀναστηθὲν θὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν εὐτυχισμένην ψυχήν μας. Αὐτὴ θὰ ἦναι ἡ πλήρης καὶ αἰωνία πραγματοποίησις ὅλων τῶν πόθων μας. ῾Η ψυχὴ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς εἶναι ὁ οὐρανός. ῾Η ψυχὴ ἡνωμένη μὲ τὸ σῶμα θὰ ἦναι πιθανῶς ὁ τρίτος οὐρανός.

* * *

᾽Αγαπητοὶ ἀναγνῶσται, ἐπικαλούμεθα διὰ σᾶς τὴν Θείαν εὐλογίαν, καὶ σᾶς παροτρύνομεν νὰ ἐμβαθύνετε μὲ τὸ πνεῦμά σας εἰς τὰς εὐλογίας αὐτάς, οὕτως ὥστε τὸ νέον ἔτος, τὸ ὁποῖον χαιρετίζομεν, νὰ ἦναι διὰ τὸν κάθε ἕνα σας πραγματικῶς «εὐτυχές», μὲ τὴν καλυτέραν σημασίαν τῆς λέξεως.

(Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ *Δ. Μαγκριώτου*) *J. Hunter.*

ΕΝΩ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

῾Η νέα στροφὴ τοῦ χρόνου, τὴν ὁποίαν κατ᾽ εὐδοκίαν Θεοῦ ἐκάμψαμεν ἤδη, ἀποτελεῖ ἓν ἀκόμη βῆμα πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῆς μεγάλης καὶ γλυκείας ἐλπίδος περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἵνα παραλάβῃ τοὺς πιστούς Του. ῾Ο ᾽Απόστολος Παῦλος, ἑρμηνεύων τὴν σκέψιν ταύτην καὶ θεωρῶν τὴν Χριστιανικὴν ἐλπίδα ὡς τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, γράφει: «Πλησιεστέρα εἶναι εἰς ἡμᾶς ἡ σωτηρία παρ᾽ ὅτε ἐπιστεύσαμεν» (Ρωμ. ιγ΄. 11). Καὶ ἀληθῶς ἑκάστη παρερχομένη ἡμέρα μᾶς φέρει πλησιέστερον πρὸς τὴν ***μεγαλειτέραν πραγματικότητα τοῦ μέλλοντος,*** τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ᾽Ιησοῦ Χριστοῦ (Τίτ. β΄. 13). Τὴν ἐλπίδα ταύτην ἀπεκάλυψε καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ δι᾽ αὐτῆς ηὐδόκησε νὰ παρηγορήσῃ τὰς τεθλιμμένας καρδίας τῶν μαθητῶν Του κατὰ τὴν νύκτα τοῦ πικροῦ ἀποχωρισμοῦ.

«***῾Υπάγω νὰ σᾶς ἑτοιμάσω τόπον. Καὶ ἀφοῦ ὑπάγω καὶ σᾶς ἑτοιμάσω τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ θέλω σᾶς παραλάβει πρὸς ἐμαυτόν, διὰ νὰ ἦσθε καὶ σεῖς ὅπου εἶμαι ἐγὼ***» (᾽Ιωάν. ιδ΄. 2—3). ῾Ο χωρισμὸς οὗτος ἦτο ἀναγκαῖος, διὰ νὰ δοθῇ εὐκαιρία εἰς τὸν Παράκλητον νὰ ἐπισκεφθῇ ἑκάστην πρόθυμον καρδίαν καὶ νὰ στερεώσῃ ἐν αὐτῇ τὸ ἔργον τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως (᾽Ιωάν. ις΄. 7). ᾽Αλλὰ δὲν ἦτο καὶ δὲν εἶναι χωρισμὸς παντοτεινός. ῾Ο Κύριος ὑπεσχέθη ὅτι καὶ πάλιν θὰ ἔλθῃ, καὶ ἔκτοτε ὅλαι αἱ ἐλπίδες τῶν πιστῶν Του συγκεντροῦνται εἰς τὴν εὐλογητὴν ἐκείνην ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ᾽Εκεῖνος θὰ κατέλθῃ ἐξ οὐρανοῦ μὲ κέλευσμα, μὲ φωνὴν ἀρχαγγέλου καὶ μὲ σάλπιγγα Θεοῦ, διὰ νὰ ἀναζητήσῃ τοὺς ἰδικούς του ζῶντας ἢ κεκοιμημένους (Α΄. Θεσσ. δ΄. 16—17). Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μυστηρίου τούτου ὑπάρχει ὡρισμένον χρονικὸν ὅριον ἐν τῷ πανσόφῳ σχεδίῳ τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον Αὐτὸς μόνον γνωρίζει.

᾿Αλλ᾿ ἡ χάρις Αὐτοῦ ηὐδόκησε νὰ ἀποκαλύψῃ ὅτι τὸ χρονικὸν τοῦτο ὅριον συμπίπτει μὲ τὸν τερματισμὸν μιᾶς μεγάλης καὶ ὑψηλῆς ἀποστολῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀσχολεῖται ὁ Κύριος ἡμῶν, ἀπὸ τῆς ᾿Αναλήψεως Αὐτοῦ καὶ ἐντεῦθεν. ᾿Εκεῖνος διεκήρυξεν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἀναχωρήσεώς Του ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ μᾶς ἑτοιμάσῃ τόπον ἀνὰ τὰς πολλὰς μονὰς τῆς Πατρικῆς οἰκίας. ***Καὶ ἀφοῦ ἑτοιμάσῃ τὸν τόπον τοῦτον*** κατὰ τὴν ἰδικήν Του ἀπαράμιλλον καλαισθησίαν, τότε καὶ θὰ ἔλθῃ πάλιν διὰ νὰ μᾶς παραλάβῃ πρὸς ῾Εαυτόν, διὰ νὰ ἤμεθα ὅπου εἶναι καὶ Αὐτός.

῾Ο Κύριός μας ἀνεχώρησεν. ῎Εκτοτε παρῆλθον δεκαεννέα αἰῶνες καὶ ᾿Εκεῖνος δὲν ἐπέστρεψεν εἰσέτι. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ ἑτοιμάζῃ τὸν τόπον τῆς αἰωνίου χαρᾶς. Δὲν μένει ἀργὸς ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πατρός, ἀλλ᾿ ἀσχολεῖται μὲ τὸ ὡραῖον ἔργον τῆς ἑτοιμασίας διὰ τὴν ἡμέραν τῆς μεγάλης δόξης, εἰς τὴν ὁποίαν προσκαλεῖ τοὺς ἰδικούς Του. ῞Ο,τι ἐκεῖνος ἑτοιμάζει εἶναι τέλειον καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἀνέκφραστον ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. ῞Οπισθεν τοῦ παραπετάσματος ἑτοιμάζεται τὸ θαῦμα τῆς αἰωνιότητος, τὸ ὁποῖον ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ ἀτενίσῃ. «᾿Οφθαλμὸς δὲν εἶδε καὶ ὠτίον δὲν ἤκουσε καὶ εἰς καρδίαν ἀνθρώπου δὲν ἀνέβησαν, ὅσα ὁ Θεὸς ἡτοίμασεν εἰς τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτὸν» (Α΄. Κορινθ. β΄. 9). Πόσον πρέπει νὰ σκιρτοῦν αἱ καρδίαι μας ἀπὸ τὸ αἴσθημα τῆς ἀνεκλαλήτου ἐκείνης χαρᾶς, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ σκέψις ὅτι ὁ Κύριος ἑτοιμάζει τόπον δι᾿ ἡμᾶς. ῞Οταν θὰ τερματίσῃ τὰς ἑτοιμασίας Του, τότε θὰ ἔλθῃ μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μᾶς παραλάβῃ καὶ νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸν Οἶκον τοῦ Πατρός Του.

᾿Αλλ᾿ ἀντιστοίχως ὑπάρχουν καὶ ἀσχολίαι τινές, ἁρμόζουσαι εἰς τοὺς λελυτρωμένους τοῦ Κυρίου καὶ αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ συνεχίζωνται μέχρι τῆς μεγάλης ἡμέρας τῆς ἐπιφανείας Αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα. ῞Οπως ᾿Εκεῖνος ἀπελθὼν ἀναπτύσσει ἐν οὐρανῷ ὅλην τὴν δραστηριότητα τῆς χάριτός Του πρὸς ἑτοιμασίαν καταλλήλου τόπου διὰ τοὺς πιστούς Του, οὕτως ἀπόκεινται καὶ εἰς ἡμᾶς καθήκοντα εἰς βαθμὸν προνομίων, τὰ ὁποῖα καλούμεθα νὰ ἀσκήσωμεν καθ᾿ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ. ᾿Απὸ τὰ καθήκοντα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐπέχουν θέσιν ἑτοιμασίας διὰ πάντα πιστόν, ἥτις δέον νὰ συνεχίζηται μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου, θὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τὰ ἀκόλουθα.

Α΄. ***Τὸ καθῆκον τοῦ νὰ κρατῶμεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχομεν παρὰ Κυρίου.*** ᾿Εκεῖνος προτρέπει ὡς ἀκολούθως εἰς τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ᾿Εκκλησίαν τῶν Θυατείρων: «***ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχετε, κρατήσατε ἑωσοῦ ἔλθω***» (᾿Αποκάλ. β΄. 25). Οὐδεὶς δύναται νὰ κρατήσῃ τι, ἐὰν δὲν τὸ ἔχῃ· καὶ διὰ νὰ τὸ ἔχῃ, πρέπει νὰ τὸ λάβῃ. ῾Ο Κύριος προσφέρει αἰώνιον ζωήν, τὴν ὁποίαν δύναται πᾶς τις νὰ ἀποκτήσῃ διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Λυτρωτοῦ. «***῾Ο πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον***» (᾿Ιωάν. ς΄. 47). ᾿Ιδοὺ πολύτιμος θησαυρός, τὸν ὁποῖον ἅπαξ ἀποκτήσαντες διὰ τῆς πίστεως, καλούμεθα νὰ κρατήσωμεν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρός μας. Διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ εἰς τὸν Τιμόθεον: «Κράτει τὴν αἰώνιον ζωήν, εἰς τὴν ὁποίαν προσεκλήθης» (Α΄. Τιμοθ. ς΄. 12). ῾Η προτροπὴ αὕτη ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν ὑποδηλοῖ τὴν ἀσύγκριτον πολυτιμότητα τῆς

αἰωνίου ζωῆς καὶ ἀφ᾽ ἑτέρου διδάσκει ὅτι ἡ αἰώνιος ζωὴ δύναται νὰ ἦναι κτῆμα παντὸς ἀνθρώπου, ὅταν ἀποβλέψη μετὰ πίστεως εἰς τὸν Χριστόν. Συγχρόνως ὑπογραμμίζει τὴν ἀνάγκην ὅπως τὸν θησαυρὸν τοῦτον κρατήσωμεν μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ. Ὅταν Ἐκεῖνος θὰ ἔλθη, πρέπει νὰ μᾶς εὕρη ἀγρυπνοῦντας εἰς τὴν διαφύλαξιν ἐντὸς τῆς καρδίας μας καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς μας τοῦ μεγίστου τούτου χαρίσματος, τὸ ὁποῖον μᾶς προσφέρει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Παράλληλα πνευματικὰ ἀποκτήματα, τὰ ὁποῖα καλούμεθα νὰ κρατῶμεν καὶ δὴ μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ, εἶναι οἱ ***ὑγιαίνοντες λόγοι,*** διὰ τοὺς ὁποίους προτρεπόμεθα: «Κράτει τὸ ὑπόδειγμα τῶν ὑγιαινόντων λόγων, τοὺς ὁποίους ἤκουσας παρ᾽ ἐμοῦ, μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Β΄. Τιμόθ. α΄. 13). Ἐπίσης ἡ ***ὁμολογία τῆς ἐλπίδος,*** διὰ τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκομεν: «Ἂς κρατῶμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀσάλευτον» (Ἑβρ. ι΄. 23). Καὶ τέλος, «ἡ ἅπαξ παραδοθεῖσα εἰς τοὺς ἁγίους πίστις», διὰ τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἤδη συνεπίκουρον τὴν μεγάλην πεῖραν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, διακηρύττοντος ἐν ὄψει τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους του: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσθην, τὸν δρόμον ἐτελείωσα, ***τὴν πίστιν ἐτήρησα·*** τοῦ λοιποῦ ἀπόκειται εἰς ἐμὲ ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος θέλει μοὶ ἀποδώσει ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ» (Β.΄ Τιμόθ. δ΄. 7-8).

Κράτει λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχεις—πάσας τὰς δωρηθείσας εἰς σὲ μεγίστας καὶ τιμίας ἐπαγγελίας—μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ᾽ ἣν ὁ Κύριος θὰ σοῦ ἀπονείμῃ τὸν ἀμαράντινον στέφανον τῆς δόξης.

Β΄. ***Τὸ καθῆκον τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν δωρεῶν, τὰς ὁποίας ὁ Κύριος μᾶς ἐνεπιστεύθη.*** Ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς χώραν μακρὰν εὐγενοῦς, πληροφορούμεθα ὅτι οὗτος, καλέσας τοὺς δέκα δούλους του, ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς: «***Πραγματεύθητε ἑωσοῦ ἔλθω***» (Λουκ. ιθ΄. 13). Ἡ παραβολὴ ἀναφέρεται εἰς τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς εὐλογίας, τὰς ὁποίας ὁ Κύριος μᾶς ἐχάρισεν. Κοινὴ δι᾽ ὅλους ἡμᾶς εὐλογία εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία, ἀποτελοῦσα τὸ κεφάλαιον τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἑκάστου. Καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς εὐλογίας ὁ Κύριος προσθέτει πλοῦτον ὁλόκληρον ἄλλων εὐλογιῶν, τῶν ὁποίων γινόμεθα κάτοχοι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑπακοῆς εἰς Αὐτόν. Ἀλλ᾽ ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ παροχῇ ὅλων αὐτῶν τῶν εὐλογιῶν εἶναι ἡ ***χρησιμοποίησις*** καὶ ὁ ***πολλαπλασιασμός,*** πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας διάθεσιν, δεδομένου ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει ἀνοίξει πρὸς ἡμᾶς τοὺς θησαυροὺς τῆς χάριτός Του καὶ προσκαλεῖ πάντας εἰς τὴν ἀπόκτησίν των. «Ὅστις διψᾷ, ἂς ἔλθῃ· καὶ ***ὅστις θέλει,*** ἂς λαμβάνῃ δωρεὰν τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς» (Ἀποκάλ. κβ΄. 17. Πρβλ. Β΄. Πέτρ. α΄. 3-4). Ὁ Κύριος περιμένει ἀπὸ πάντας ἡμᾶς ὅπως χρησιμοποιήσωμεν τὰς δωρεάς Του καὶ τοιουτοτρόπως πολλαπλασιάσωμεν τὰς μνᾶς, τὰς ὁποίας μᾶς ἐνεπιστεύθη. Ὅταν Ἐκεῖνος ἐπιστρέψῃ, θὰ προσκαλέσῃ τοὺς δούλους Του, διὰ νὰ μάθῃ τί ἐκέρδησεν ἕκαστος. Συνεπῶς ἡ ἡμέρα τῆς ἐπανόδου Του ἀποτελεῖ τὸν μέγαν σταθμὸν τῆς ***λογοδοσίας*** καὶ τῆς ***ἀνταμοιβῆς.*** Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης καλεῖται ἕκαστος ἐξ ἡμῶν νὰ «***πραγματεύηται***» τὸν θησαυρόν του καὶ μετὰ πιστότητος νὰ ἀναδείξῃ τὴν πολυτιμότητά

του εἰς τὴν ἰδίαν τὴν ζωήν. Δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν καιρόν, διότι ὁ χρόνος παρέρχεται καὶ «ἔτι ὀλίγον καιρὸν θέλει ἔλθει ὁ ἐρχόμενος καὶ δὲν θέλει βραδύνει» (Ἑβρ. ι΄. 37). Ἡ χρησιμοποίησις τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι καθῆκον τόσον κατὰ τὴν νεότητα ὅσον καὶ εἰς τὸ γῆρας, εἰς τὰς εἰρηνικὰς περιστάσεις ὅσον καὶ εἰς τὰς δυσκόλους ἡμέρας· καθῆκον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐκτελῆται μέχρις ὅτου Ἐκεῖνος ἐπιστρέψῃ. Πραγματεύθητι, ἀδελφέ μου, τὸ ὀλίγον τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος σοὶ ἐνεπιστεύθη. Ὅταν Ἐκεῖνος ἔλθῃ καὶ σὲ εὕρῃ πιστὸν εἰς τὸ ὀλίγον, ἐπὶ πολλῶν θέλει σὲ καταστήσει κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν Του.

Γ΄. ***Τὸ καθῆκον τῆς ὁμολογίας τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν.*** Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἑρμηνεύων τὴν σημασίαν τῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Κυρίου, γράφει; «Ὁσάκις ἂν τρώγητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ πίνητε τὸ ποτήριον τοῦτο, ***τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλετε μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ»*** (Α΄. Κορινθ. ια΄. 26). Ἡ διακήρυξις αὕτη σημαίνει ὅτι ἡ σεμνὴ καὶ ἀπέριττος τελετὴ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ σταυρικοῦ πάθους τοῦ Κυρίου πρέπει νὰ ἐξακολουθῇ τηρουμένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ. Ἀλλ᾿ ἀκόμη περισσότερον σημαίνει ὅτι οἱ πιστοί Του, μετέχοντες τῶν συμβόλων τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ, ***ὁμολογοῦσι*** διὰ τῆς συμμετοχῆς των ταύτης τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ. Τὸ λογικὸν συμπέρασμα τῶν σκέψεων τούτων εἶναι ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καλοῦνται εἰς ὁμολογίαν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦτο μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸ Δεῖπνον τοῦ Κυρίου ἡ μοναδικὴ περίστασις, κατὰ τὴν ὁποίαν καλούμεθα εἰς τὴν εὐγνώμονα ταύτην ὁμολογίαν. Τὸ Δεῖπνον ἐνέχει τὴν σημασίαν τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ὑπὲρ ἡμῶν ἐνδεικτικῶς καὶ οὐχὶ περιοριστικῶς. Ὁλόκληρος ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ δύναται καὶ πρέπει νὰ ἦναι μία διαρκὴς ὁμολογία ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁμιλῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου, διετύπωσε τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθειαν ὡς ἑξῆς: «Μετὰ τοῦ Χριστοῦ συνεσταυρώθην, ζῶ δὲ οὐχὶ πλέον ἐγώ, ἀλλ᾿ ὁ Χριστὸς ζῇ ἐν ἐμοὶ» (Γαλ. β΄. 20). Ἐὰν συνεσταυρώθημεν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τότε ἡ ἰδική μας σταύρωσις (θάνατος) ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν κόσμον ἀποτελεῖ τὴν εὐγλωττοτέραν μαρτυρίαν τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. Καὶ ἐὰν πρέπῃ ἡ σταύρωσις τοῦ ἐγώ μας καὶ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου νὰ ἦναι διαρκὲς γεγονὸς τῆς ζωῆς μας, τότε καὶ ἡ μαρτυρία μας περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου μας θὰ ἦναι διαρκὲς γεγονὸς τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Ἕως πότε; ***Μέχρι τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ.*** Δὲν δικαιολογεῖται ἀνακωχὴ καὶ δὲν ὑπάρχουν ὡρισμέναι μόνον περιστάσεις, καθ᾿ ἃς καλούμεθα εἰς μαρτυρίαν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Λυτρωτοῦ μας. Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ καύχημά μας· καὶ εἶναι καύχημα ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς μας, μέχρις ὅτου σημάνῃ ἡ μεγάλη ὥρα τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ.

Εὐλογητὴ προσδοκία, ἐνῷ διερχόμεθα τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν! Ἀλλ᾿ ἔτι μᾶλλον εὐλογηταὶ αἱ ἀσχολίαι τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς, τείνουσαι ἀδιακόπως καὶ ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν μακαρίαν ἐλπίδα τῆς μετὰ τοῦ Κυρίου συναντήσεώς μας Ἐκεῖνος ἐργάζεται ἐν οὐρανῷ, ἑτοιμάζων τὸν τόπον τῆς πανηγύρεως καὶ ἐκκλησίας τῶν πρωτοτόκων. Ἡμεῖς παραμένομεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσ-

καλούμεθα ***νὰ κρατῶμεν ὅσα ἔχομεν,*** νὰ ***χρησιμοποιῶμεν ὅσα μᾶς ἐχάρισε*** καὶ ***νὰ ὁμολογῶμεν τὸν ἱλαστήριον διὰ τὰς ἁμαρτίας μας θάνατον Αὐτοῦ,*** τάσσοντες ὡς τέρμα τῶν εὐλογητῶν τούτων ἀσχολιῶν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καὶ Αὐτὸς ἔταξε διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐπανόδου Του — τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἐν οὐρανῷ ἑτοιμασίας.

Ἡ εἴσοδος τοῦ Νέου Ἔτους μᾶς προσεγγίζει πρὸς τὴν ποθητὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἀναπτερώνει τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα τῆς συναντήσεώς μας μετὰ τοῦ Κυρίου, ὅστις κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν Του ἔρχεται καὶ πάλιν καὶ ἔρχεται ταχέως.

Εἴθε νὰ εὑρεθῶμεν κατὰ τὴν ἔλευσίν Του εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πιστότητος καὶ ἀγρυπνίας ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἀνωτέρω καθηκόντων διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ! Ἀμήν.

Χανία. *Γ. Ε. Π.*

ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(συνέχεια)

Θ΄.

Ὁ Ἰωνᾶς καὶ τὸ κῆτος

Εἰς μερικὰ ἀπὸ τὰ τελευταῖα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συναντῶμεν δυσκολίας τινας λίαν προσφιλεῖς εἰς τοὺς «κριτικοὺς» καὶ τοὺς ἀπίστους. Ὅλαι αὐταὶ αἱ δυσκολίαι πολὺ εὐκόλως αἴρονται ἐκ τοῦ μέσου, ὅταν ἀφήσῃ κανεὶς κατὰ μέρος τὴν προκατάληψιν. Δυστυχῶς ὅμως τὰ στενὰ ὅρια τῆς παρούσης μελέτης δὲν ἐπιτρέπουν τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν ὅλων αὐτῶν. Θὰ ἀρκεσθῶμεν ἁπλῶς νὰ ἐξετάσωμεν τὴν δυσκολίαν, τὴν ὁποίαν παρουσιάζει τὸ βιβλίον τοῦ Ἰωνᾶ, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἤγειρον πολλὰς ἀντιρρήσεις ἐπιπόλαιοι καὶ ἄπιστοι «κριτικοί», οἵτινες δυσκολεύονται νὰ παραδεχθοῦν ὅτι πράγματι τὸ κῆτος κατέπιε τὸν Ἰωνᾶν καὶ ἀφοῦ τὸν ἐκράτησεν ἐντός του ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, τὸν ἐξήμεσεν εἰς τὴν ξηράν.

Ἐν πρώτοις, οὐδεὶς ὁ πράγματι πιστεύων εἰς τὸν Χριστὸν δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰωνᾶ, διότι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἔχει θέσει ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου τούτου ζητήματος τὴν σφραγῖδα τῶν λόγων Του: «Διότι ὡς ὁ Ἰωνᾶς ἦτο ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτω θέλει εἶσθαι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας» (Ματθ. ιβ΄. 40). Διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θέτει ἐκποδὼν τὴν θεωρίαν ὅτι δῆθεν ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωνᾶ εἶναι ἀλληγορία, ὅπως ἀρέσκονται μερικοὶ κριτικοὶ νὰ φαντάζωνται. Διότι ἐὰν μόνον ἀλληγορικῶς ἔμεινεν ὁ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, κατὰ λογικὴν συνέπειαν ἀλληγορικῶς μόνον ἔμεινε καὶ ὁ Χριστὸς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς. Ἰδοὺ πῶς ἡ ἀπόρριψις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προλειαίνει τὸ ἔδαφος διὰ τὴν ἀπόρριψιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν λόγων Του.

Εἶναι ἄξιαι ἰδιαιτέρας σημειώσεως αἱ λέξεις ἐν Ἰωνᾶ β΄. 1: «Καὶ διέταξε Κύριος μέγα κῆτος νὰ καταπίῃ τὸν Ἰωνᾶν». Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις ἡ μεταφραζομένη διὰ τοῦ «διέταξε» («manah») σημαίνει «ὁρίζω» τι δι᾿ ὡρισμένον τινὰ σκοπόν. Ἡ σημασία ἄρα τῆς ἐν λόγῳ περικοπῆς εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς ἐξ ὅλων τῶν πλασμάτων Του ὥρισεν ἓν ὡρισμένον κῆτος καταλλήλων διαστάσεων διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν δοῦλόν του Ἰωνᾶν ἓν μάθημα, τοῦ ὁποίου οὗτος εἶχεν ἀνάγκην, εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας δὲ «σημεῖον» τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι τὸ ἐκλεγὲν κῆτος ἦτο εἶδος φαλαίνης, διότι τίποτε δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς φαλαίνης, τὸ ὁποῖον θὰ τὴν ἠμπόδιζε νὰ καταπίῃ ὄχι ἕνα, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς ἀνθρώπους.

Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τοῦ «Ταξειδίου τοῦ Κασαλὼ» Frank Bullen, μάρτυς ἀξιόπιστος, λέγει ὅτι ὁ ἴδιος ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἄγραν φαλαινῶν μήκους ἄνω τῶν 70 ποδῶν (21 μέτρων) καὶ πλάτους ἀναλόγου. Μία ἐκ τῶν φαλαινῶν τούτων ἐζύγιζε, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ πλοιάρχου τοῦ «Κασαλώ», 15 τόννους. Εὑρέθη δὲ μίαν φορὰν ἐντὸς τοῦ στομάχου φαλαίνης καρχαρίας μήκους 15 ποδῶν (4 ½ μέτρων). Δὲν πιστεύω ὁ Ἰωνᾶς νὰ ἦτο ὑψηλότερος ἀπὸ τὸν καρχαρίαν αὐτόν! Ὁ κ. Bullen λέγει προσέτι ὅτι ὑπάρχει ἓν εἶδος φαλαίνης, ἡ ὁποία συχνάκις ***πρὸ τοῦ θανάτου της ἐξεμεῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ στομάχου της,*** ἀκριβῶς δηλ. ὅ,τι ἔπραξε καὶ τὸ κῆτος, τὸ ὁποῖον εἶχε καταπίει τὸν Ἰωνᾶν. Μία τεραστία φάλαινα ἐξήμεσέ ποτε ὄγκον τροφῆς μήκους 8 ποδῶν (2 ½ μέτρων) πλάτους 6 καὶ ὕψους 6. Καὶ ὅμως οἱ εὔπιστοι οὗτοι ἄπιστοι θέλουν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ἓν τοιοῦτον κῆτος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ καταπίῃ ἄνθρωπον! Ὄχι! εἴμεθα δυσπιστότεροι τῶν ἀπίστων, οἵτινες, ὅπως αἱ φάλαιναι τῆς φαντασίας των διϋλίζουν τὸν ἄνθρωπον καὶ καταπίνουν τεραστίους καρχαρίας, οὕτω καὶ αὐτοὶ διϋλίζουν τὸν κώνωπα καὶ καταπίνουν τὴν κάμηλον (Ματθ. κγ΄, 24), ἀπορρίπτοντες τὰ θαύματα τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ παραδεχόμενοι τὰς πλέον ἀπιθάνους θεωρίας πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀπιστίας των.

Τὸ μόνον σημεῖον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἐκ πρώτης ὄψεως μίαν δυσκολίαν, εἶναι πῶς κατώρθωσεν ὁ Ἰωνᾶς νὰ ζήσῃ δι᾿ οἱονδήποεε χρονικὸν διάστημα ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ κήτους. Ἀλλ᾿ ἐὰν τοῦτο ἦναι ἐκ πρώτης ὄψεως δυσνόητον. δὲν εἶναι ὅμως καὶ μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν, διότι ἔχομεν τὸ σύγχρονον παράδειγμα ἀνθρώπου καταποθέντος ὑπὸ φαλαίνης, ὁ ὁποῖος μετὰ ἀρκετὰ μακροχρόνιον παραμονὴν ἐντὸς τοῦ στομάχου τῆς φαλαίνης, ἐξῆλθε πάλιν αὐτοῦ ζῶν.

Τοῦ γεγονότος τούτου ἔχομεν δύο ἀξιοπίστους περιγραφάς, συμφωνούσας ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ πρὸς ἀλλήλας. Τὸ ὅλον δὲ περιστατικὸν ἔχει ἐξελεγχθῆ ὑπὸ τοῦ κ. de Parville, ἐκδότου τῆς γαλλικῆς ***Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων***, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ φήμη εἶναι ἀρκετὴ ἀπάντησις εἰς τοὺς βάλλοντας ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως κατὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰωνᾶ. Ἡ ἀκριβὴς περιγραφὴ ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον τὸ φαλαινοθηρικὸν πλοῖον «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς» ἔπλεεν ἐγγὺς τῶν Φαλκλάνδων νήσων πρὸς ἀναζήτησιν φαλαινῶν,

αἵτινες ἦσαν σπανιώταται. Μίαν πρωΐαν ὁ σκοπὸς ἐσημείωσε φάλαιναν δεξιὰ καὶ εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων. Καθειλκύσθησαν ἀμέσως δύο λέμβοι φαλαινίδες, αἵτινες ἐντὸς ὀλίγου ἐπλησίασαν ἀρκετὰ εἰς τὸ κῆτος, τὸ ὁποῖον ἦτο πελωρίων διαστάσεων, καὶ ὁ καμακιστὴς τῆς μιᾶς τὸ ἐκτύπησε μὲ τὸ ἀκόντιον. Ἡ φάλαινα, μὲ τὸ ἀκόντιον ἐσφηνωμένον εἰς τὴν πλευράν της, ἐφύσησε καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν συμπαρασύρουσα καὶ τὴν λέμβον. Ἀφοῦ ἔπλευσε περὶ τὰ πέντε μίλια, ἐστράφη αἴφνης πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ ἐπανέπλευσεν εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἐκαμακίσθη. Ἐκεῖ τὴν ἀνέμενεν ἡ δευτέρα λέμβος, ὁ καμακιστὴς τῆς ὁποίας, μόλις τὸ κῆτος ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐβύθισεν εἰς τὴν πλευράν του δεύτερον ἀκόντιον. Ὁ πόνος ἦτο, φαίνεται, τρομερός, διότι ἀμέσως ἤρχισεν ἡ φάλαινα νὰ πλήττῃ μὲ μανίαν τὰ ὕδατα ἀπειλοῦσα νὰ βυθίσῃ τὰς λέμβους. Τέλος ἐτράπη καὶ πάλιν εἰς φυγήν, συμπαρασύρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὰς δύο λέμβους. Ἔπλευσε περὶ τὰ τρία μίλια, ὅτε αἰφνιδίως ἐφύσησε καὶ ἐβυθίσθη, ἐξαφανισθεῖσα ὑπὸ τὰ ὕδατα. Τὰ σχοινία τῶν ἀκοντίων ἐκόπησαν καὶ αἱ λέμβοι ἡτοιμάσθησαν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ πλοῖον, ὅτε αἴφνης ἀνεφάνη καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἡ φάλαινα καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τὰ ὕδατα μὲ πρωτοφανῆ μανίαν. Αἱ λέμβοι προσεπάθησαν ἀμέσως νὰ φύγουν ἐκτὸς τῆς δίνης, τὴν ὁποίαν προεκάλει ἡ ἐπιθανάτιος ἀγωνία τοῦ κήτους, καὶ πράγματι ἡ μία τὸ ἐπέτυχεν, ἡ ἄλλη ὅμως δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν τύχην. Ἡ φάλαινα τὴν ἐκτύπησε μὲ τὸ ῥύγχος της καὶ τὴν ἀνέτρεψεν. Οἱ ναῦται εὑρέθησαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ ἡ ἑτέρα λέμβος νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειάν των, εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἰάκωβος Μπάρτλυ ἐπνίγη καὶ ἐξηφανίσθη. Ὅταν τὸ κῆτος ἐξηντλήθη πλέον καὶ ἡσύχασεν, ἐγένετο προσεκτικὴ ἔρευνα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ πτώματος τοῦ Μπάρτλυ, πλὴν ματαίως, καὶ ὑπέθεσαν ὅτι τὸ κῆτος ἐκτύπησε τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν τεραστίαν οὐράν του καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης. Ἡ φάλαινα ἔπλεε τώρα νεκρὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ μετά τινας ὥρας τὸ τεράστιον αὐτὸ κῆτος ἦτο προσδεδεμένον εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πλοίου, τὸ δὲ πλήρωμα ἠσχολεῖτο μὲ ἀξίνας εἰς τὸν κατακερματισμόν του. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐξηκολούθησεν ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ μέρος τῆς νυκτός, ἐπανελήφθη δὲ τὴν ἑπομένην πρωΐαν καὶ ταχέως ἔφθασαν εἰς τὸν στόμαχον τοῦ κήτους, ὁ ὁποῖος ἀνειλκύσθη εἰς τὸ κατάστρωμα. Μεγάλη ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις ὅλων ὅταν, ἐνῷ εἰργάζοντο, ἀντελήφθησαν ὅτι ὑπῆρχε κἄτι ἐντὸς τοῦ στομάχου, τὸ ὁποῖον ἔδιδε σπασμωδικὰ σημεῖα ζωῆς. Ἤνοιξαν ἀμέσως τὸν στόμαχον καὶ εὗρον ζαρωμένον καὶ ἀναίσθητον τὸν ἀπολεσθέντα ναύτην. Τὸν ἐξήπλωσαν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ τὸν ἔπλυναν μὲ θαλάσσιον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον τὸν ἀνεζωογόνησε. Ὑπέστη ὅμως φαίνεται διατάραξιν τοῦ λογικοῦ καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὸν κοιτωνίσκον τοῦ πλοιάρχου, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας εἰς κατάστασιν παραφροσύνης. Περὶ τὸ τέλος ὅμως τῆς τρίτης ἑβδομάδος συνῆλθε τελείως καὶ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του. Κατὰ τὴν βραχεῖαν διαμονήν του ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ κήτους τὸ δέρμα τοῦ Μπάρτλυ ὑπέστη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν γαστρικῶν ὑγρῶν μίαν περίεργον ἀλλοίωσιν. Τὸ πρόσωπον καὶ αἱ χεῖρές του προσέλαβον νεκρικὴν ὠχρότητα, τὸ δέρμα δὲ ἐρυτιδώθη ὡς ἂν εἶχε ζεματισθῆ.

Ὁ Μπάρτλυ ἐβεβαίωσεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐντὸς τῆς σαρκίνης ἐκείνης φυλακῆς μέχρις ὅτου ἐπήρχετο ὁ ἐκ τῆς πείνης θάνατος, διότι ἡ ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων ἐπῆλθεν ὄχι ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀέρος, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ τρόμου του. Ἐνθυμεῖται, λέγει, τὴν στιγμήν, καθ᾽ ἣν ἀνηρπάγη ὑπὸ τοῦ ρύγχους τοῦ κήτους εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐβυθίσθη εἰς τὸ ὕδωρ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤκουσεν ἕνα ἐκκωφαντικὸν κρότον, τὸν ὁποῖον ἀπέδωκεν εἰς τὰ κτυπήματα τῆς οὐρᾶς τῆς φαλαίνης ἐπὶ τῆς θαλάσσης, αἴφνης δὲ εὑρέθη ἐντὸς ψηλαφητοῦ σκότους καὶ ᾐσθάνθη ἑαυτὸν διολισθαίνοντα διά τινος μαλακῆς διόδου. Τὸ αἴσθημα τοῦτο δὲν διήρκεσε πλέον τοῦ δευτερολέπτου, ὁπότε ᾐσθάνθη ὅτι εἶχε φθάσει εἰς μέρος πλέον εὐρύχωρον. Ἐψηλάφησε γύρω του καὶ αἱ χεῖρές του ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μὲ μίαν γλοιώδη ἐπιφάνειαν, ἥτις ὑπεχώρει μόλις τὴν ἤγγιζε. Τότε ἀντελήφθη ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ στομάχου τοῦ κήτους, καὶ τὸ ἀπελπιστικὸν τῆς θέσεώς του τὸν κατέβαλεν. Ἠδύνατο εὐκόλως νὰ ἀναπνέῃ, ἡ θερμότης ὅμως ἦτο τρομερά. Ἠσθάνετο ὡς ἂν εἶχον ἀνοιχθῆ οἱ πόροι τοῦ δέρματός του καὶ διέρρεεν ἐκεῖθεν ἡ ζωτικότης του. Ἠσθάνετο μεγάλην ἐξάντλησιν, κατελήφθη δὲ καὶ ἀπὸ ναυτίασιν. Ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπὶς διαφυγῆς ἐκ τῆς πρωτοφανοῦς ταύτης φυλακῆς. Ὁ θάνατος τὸν ἔβλεπε κατὰ πρόσωπον. Προσεπάθησε καὶ αὐτὸς νὰ τὸν ἀτενίσῃ μὲ γενναιότητα, τὸ ἐκνευριστικὸν ὅμως ἐκεῖνο σκότος τῆς φυλακῆς του, ἡ φρικώδης συναίσθησις τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἡ τρομερὰ θερμότης τὸν κατέβαλον καὶ ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του, τὰς ὁποίας δὲν ἀνέκτησεν εἰμὴ εἰς τὸν κοιτωνίσκον τοῦ πλοιάρχου. Ὁ Μπάρτλυ δὲν εἶναι δειλός· παρῆλθον ὅμως, λέγει, πολλαὶ νύκτες πρὶν κατορθώσῃ νὰ ἀπολαύσῃ τὸν ὕπνον του, χωρὶς νὰ ταραχθῇ ἀπὸ τρομακτικὰ ὄνειρα ἐξηγριωμένων φαλαινῶν καὶ ἀπὸ τὸν ἐφιάλτην τῆς φυλακῆς του. Τὸ δέρμα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν του οὐδέποτε πλέον ἀνέκτησε τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ὄψιν. Εἶναι κιτρινωπὸν καὶ ρυτιδωμένον ὡς ἀρχαία μεμβράνη. Ἡ ὑγεία του ὅμως δὲν φαίνεται νὰ ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὴν τρομερὰν αὐτὴν περιπέτειαν. Οἱ πλοίαρχοι φαλαινοθηρικῶν πλοίων δὲν ἐνθυμοῦνται παρομοίαν περίπτωσιν προηγουμένως. Εἶναι, λέγουν, πολὺ σύνηθες φάλαιναι ἐξαγριωθεῖσαι ἐκ τοῦ πόνου νὰ ἐπιτεθοῦν τῶν λέμβων καὶ νὰ καταπίουν ναύτας, οὐδέποτε ὅμως ἐγνώρισαν προηγουμένως ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐξῆλθε ζῶν ἐκ τῆς ζώσης ταύτης φυλακῆς».

Ἡ ἀφήγησις αὕτη ἐπεκυρώθη ἀπὸ τὸν διακρινόμενον διὰ τὴν ἐπιφυλακτικότητα καὶ προσοχὴν (μεθ᾽ ἧς χειρίζεται τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα) κ. de Parville, ἐκδότην τῆς ***Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων***, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ὅτι «ἡ ἀφήγησις τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος τοῦ Ἀγγλικοῦ φαλαινοθηρικοῦ εἶναι ἀξία πάσης ἐμπιστοσύνης. Ἀναφέρονται πολλαὶ περιπτώσεις φαλαινῶν, αἵτινες ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου εὑρισκόμεναι ἐξήμεσαν ἀνθρώπους· εἶναι ὅμως αὕτη ἡ πρώτη σύγχρονος περίστασις, καθ᾽ ἣν τὸ θῦμα διεσώθη καὶ ἐπέζησε. Μετὰ τὸ νέον τοῦτο παράδειγμα δύναμαι ἤδη νὰ πιστεύσω ὅτι πράγματι ὁ Ἰωνᾶς ἐξῆλθε ζῶν ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Γραφῆς».

Ἐὰν ἐπιστήμων τῆς περιωπῆς τοῦ de Parville εὑρίσκῃ λογικὴν καὶ πιστευτὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωνᾶ, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀστεῖον νὰ ἀποκρούηται αὕτη ὑπὸ

ἀνθρώπων πολὺ κατωτέρας μορφώσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτῶν γνώσεις.

Ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει ἀπείρως μεγαλειτέραν βαρύτητα τῆς τοῦ κ. de Parvelle. Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ διαψεύσῃ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ;

(Μετάφρασις *Γ. Α. Χατζηαντωνίου*) (ἀκολουθεῖ) ***Arthur Gook***

ΕΡΜΗΝΕΙΑ (*)
ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

(Συνέχεια)

Ζ΄. Εὐθύνη καὶ ἐνοχὴ τῶν Ἰουδαίων.
Κεφ. β΄. 17—29.

Ἐδ. 25. ***Περιτομὴ γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράττῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν.*** Ἡ περιτομὴ ἦτο τὸ ἐξωτερικὸν σημεῖον, ἡ σφραγὶς τῆς διαθήκης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ. Ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ τῆς ἐξωτερικῆς περιτομῆς ἦτο πνευματικός, ἐσήμαινε συμμετοχὴν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς τοῦτο ἀπῃτεῖτο πίστις. Οἱ Ἰουδαῖοι παρημέλησαν ἀμφότερα—τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν—ἐστηρίζοντο δὲ εἰς τὸ ἁπλοῦν σύμβολον τῆς περιτομῆς ὡς εἰς μέσον ἐπαρκὲς διὰ τὴν κληρονομίαν. Ἀλλ᾽ ἡ περιτομή, διὰ νὰ ἰσχύσῃ, ἀπαιτεῖ τελειότητα κατὰ τὸν νόμον. Ἐὰν ἐκτελῇς τὸν νόμον, ἡ περιτομὴ ἰσχύει· ἐὰν ὅμως ἦσαι παραβάτης τοῦ νόμου, ἡ περιτομὴ στερεῖται πάσης ἐννοίας, χάνει ὅλην τὴν ἀξίαν της· διότι σὺ ὁ ἴδιος ἀναιρεῖς διὰ τῆς παραβάσεώς σου ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τὸ ἐξωτερικκὸν σημεῖον τῆς περιτομῆς συμβολίζει.

Ἐδ. 26. ***Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται;*** Ἡ περιτομὴ ἀποβλέπει εἰς τὸν νόμον καὶ ἑπομένως εἶναι κάτι κατώτερον τοῦ νόμου. Εἶναι λοιπὸν ἀπείρως σπουδαιότερον νὰ ἐκτελῇς τὸν νόμον παρὰ νὰ εὑρεθῇς ἐν τάξει μὲ τὴν περιτομὴν μόνον, ἡ ὁποία συνεστήθη χάριν αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ τις ἀπερίτμητος, Ἐθνικός, φυλάττων τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, δὲν θὰ εὑρεθῇ πλησιέστερον πρὸς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν Ἰουδαῖον, ὁ ὁποῖος ἐτήρησε μόνον τὸν τύπον; Θὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἡ ἔλλειψις περιτομῆς—ἡ ἀκροβυττία του, ἀπὸ τοῦ νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς τῆς ὑπακοῆς του; Ἐφ᾽ ὅσον συμμορφώνεται μὲ τὸν νόμον καὶ ἐκπληρώνει τὰς ἀπαιτήσεις του, ὁ οὕτως ὑποτιθέμενος Ἐθνικὸς γίνεται μέτοχος τῶν εὐλογιῶν τῆς Διαθήκης τοῦ Θεοῦ, ἔστω καὶ ἂν στερῆται τῆς ἐξωτερικῆς σφραγῖδος.

Ἐδ. 27. ***Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου.*** Δὲν θὰ κρίνῃ λοιπὸν ὁ ἐκ φύσεως ἢ κληρονομικῷ δικαιώματι στερούμενος τῆς εἰδικῆς ἀποκαλύψεως καὶ

(*) Μὲ τὸ παρὸν τεῦχος ἐπαναρχίζει ἡ συνέχεια τῆς μελέτης ταύτης, διακοπεῖσα ἐπὶ πολλοὺς μῆνας λόγῳ ἀσθενείας τοῦ συνεργάτου ἡμῶν Τὰ προηγούμενα τμήματα εὑρίσκονται εἰς τὰ τεύχη Ἰουλίου, Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου 1937 καὶ Ἰανουαρίου, Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου 1938.

τῶν προνομίων, τῶν ὁποίων σὺ ἀπολαμβάνεις, σὲ ὅστις ἐκράτησες τὸ γράμμα τοῦ νόμου καὶ ἠρκέσθης εἰς αὐτό, ἐνῷ ἐκεῖνος ἐτήρησε πιστῶς τὸν νόμον τὸν ὁποῖον σὺ παρέβης; Ἀλλοῦ ἔπρεπε νὰ τοποθετήσῃς τὰς ἐλπίδας σου, οὐχὶ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν τύπον. Τὸ ἐξωτερικὸν σύμβολον, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶσαι καὶ τὸ ὁποῖον τόσον ἐπιμελῶς ἐφρόντισες νὰ τηρήσῃς, δὲν σοῦ ἐξασφαλίζει προνομιοῦχον θέσιν.

Ἐδ. 28-29. ***Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ᾽ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ ἐκ τοῦ Θεοῦ.*** «Ὁ πατὴρ ἡμῶν εἶναι ὁ Ἀβραὰμ» (Ἰωάν. η΄. 39), ἔλεγον οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλ᾽ Ἐκεῖνος ἀπήντησε πρὸς αὐτούς: «Ἐὰν ἦσθε τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἠθέλετε κάμνει». Σεῖς εἶσθε ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρός σας θέλετε νὰ πράττητε» (ἐδ. 39, 44). Ὁ πραγματικὸς Ἰουδαῖος, ὅστις δύναται νὰ διεκδικῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι ὁ φέρων τὸ ὄνομα μόνον· καὶ ἡ πραγματικὴ περιτομὴ δὲν εἶναι ἐκείνη, ἥτις ἐνεργεῖται εἰς τὴν σάρκα. Ἰουδαῖος εἶναι ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ τοιοῦτος—δηλ. ὁ φυλάττων εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ· καὶ περιτομὴ εἶναι ἔργον, ὅπερ ἐνεργεῖται εἰς τὴν καρδίαν διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Τί ὠφελεῖ νὰ ἦσαι περιτετμημένος κατὰ τὴν σάρκα, ἐνῷ ἡ καρδία εἶναι ἀπερίτμητος—δηλ. ξένη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸ ἔργον Του; Ἡ ἐσωτερικὴ αὐτὴ περιτομὴ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατὰ γράμμα τήρησιν τῆς διατάξεως ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος. Καὶ ὁ ἔπαινος τοιούτου ἐν κρυπτῷ πραγματικοῦ Ἰουδαίου, τοῦ Ἰουδαίου κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ ὄχι κατὰ τὸ γράμμα μόνον, ἔρχεται ἐκ Θεοῦ. Ὁ ἔπαινος τῶν ἀνθρώπων στηρίζεται πάντοτε εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ ἐκεῖ ὅπου δὲν πρέπει· ἀλλ᾽ ὁ ἔπαινος τοῦ Θεοῦ στηρίζεται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πραγματικότητα, διότι ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ βλέπει μέχρι τοῦ βάθους τῆς καρδίας. Συνεπῶς αὐτὸς ὁ ἔπαινος ἐκ Θεοῦ πρέπει νὰ ὑπολογίζεται ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιδοκιμασίας ἢ τῆς ἀποδοκιμασίας τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου περὶ τῆς εὐθύνης καὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν Ἰουδαίων πρέπει νὰ μᾶς καταστήσῃ προσεκτικούς. Δὲν ἦσαν μόνον οἱ Ἰουδαῖοι, οἵτινες ἐκράτησαν τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἀνταποκρίνεται ἡ ζωή των πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, οὔτε ἦσαν αὐτοὶ μόνον οἱ θεωρήσαντες τὰς εὐλογίας καὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἁπλῶς ὡς ἀφορμὴν καυχήσεως καὶ ὑπερηφανίας ἐθνικῆς. Οἱ Φαρισαῖοι τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, οἵτινες ἀντικατέστησαν τὴν οὐσίαν διὰ τῶν τύπων καὶ προσηλώθησαν εἰς τὸ γράμμα, περιφρονήσαντες καὶ ἀποκρούσαντες τὸ πνεῦμα, δὲν ὑπῆρξαν δυστυχῶς οἱ μόνοι. Οἱ μιμηταὶ καὶ διάδοχοί των ἐπέζησαν καὶ ἐντὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἄς κρατήσωμεν λοιπὸν δι᾽ ἑαυτοὺς τὸ συμπέρασμα τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας. Χριστιανὸς δὲν εἶναι ὁ φέρων ἁπλῶς τὸ ὄνομα, ὁ ἐν τῷ φανερῷ βαπτισθεὶς ἁπλῶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀνήκων εἰς μίαν οἱανδήποτε Ἐκκλησίαν. Χριστιανὸς εἶναι ὁ ἔχων τὸν Χριστὸν εἰς τὴν καρδίαν του, ὁ βαπτισθεὶς ἐν Πνεύματι, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζεται ὡς τοιοῦτος οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλ᾽ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ προσμένει τὸν δίκαιον ἔπαινον.

(ἀκολουθεῖ)

Μ. Κυριακάκης.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΛΑΟΣ

Ὁ θεῖος Ἱδρυτὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔζησε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἐργατικὸς ἄνθρωπος. Ὅσοι ἐγνώρισαν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τὴν παιδικήν Του ἡλικίαν ἐν Ναζαρέτ, Τὸν ὠνόμαζον «ὁ τέκτων» (Μάρκ. ς΄. 3). Τὰ τρία δὲ τελευταῖα ἔτη τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του ἀφιέρωσεν εἰς δύο ἀσχολίας, τὰς ὁποίας ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ συγκαταλέγωμεν μεταξὺ τῶν ἐπαγγελμάτων—δηλ. εἰς τὸ ***διδάσκειν*** καὶ εἰς τὸ ***θεραπεύειν.*** Ὄχι ὅμως ἐπὶ πληρωμῇ. Καὶ τοιουτοτρόπως ἔζησεν ὡς πτωχός. Πλεῖστοι ἐκ τῶν ἀφωσιωμένων εἰς τὴν διδασκαλίαν Του καὶ μερικοὶ οἵτινες ἐθεραπεύθησαν ὑπ᾽ Αὐτοῦ ἀπὸ φρικτὰς ἀσθενείας, συνέδραμον εὐχαρίστως εἰς τὰς ἀνάγκας Του. Ὅλαι ὅμως αἱ συνδρομαὶ αὐταὶ εἰσήρχοντο εἰς κοινὸν βαλάντιον. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐθησαύρισεν οὔτε ἓν λεπτὸν διὰ τὸν Ἑαυτόν του. Ἐνίοτε μάλιστα εὑρέθη χωρὶς κατάλυμα διὰ νὰ κοιμηθῇ· ἔτυχε δὲ περίστασις, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ τὰ δίδραχμα, δηλ. τὸν φόρον τοῦ Ναοῦ, καὶ διέταξε τὸν Σίμωνα Πέτρον νὰ ρίψῃ ἄγκιστρον εἰς τὴν λίμνην καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἐπιάσθη ὀψάριον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἓν νόμισμα εἰς τὸ στόμα του καὶ μὲ αὐτὸ ἐπληρώθη ὁ φόρος.

Τὰ πρῶτα 30 ἔτη τῆς ζωῆς Του ὁ Ἰησοῦς ἐπέρασεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐργατικοῦ ἀνθρώπου—τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ νομιζομένου πατρός Του—κερδίζων τὸν ἐπιούσιον ἄρτον διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν Του. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἡ κοινωνικὴ σύνθεσις εἰς τὴν γῆν Χαναὰν δὲν ἐγνώριζε διάκρισιν μεταξὺ ἀριστοκρατίας καὶ λαοῦ. Οἱ Ραββῖνοι—οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἑβραίων—ἐδίδασκον ὅτι «κάθε Ἰσραηλίτης ἦτο ἄξιος διὰ βασιλεὺς» καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἀληθεῖς Ἰσραηλῖται ἦσαν ἀδελφοί, καθ᾽ ὃ «τέκνα τοῦ Ἀβραάμ». Ἐδίδασκον δὲ καὶ κάτι ἄλλο πολὺ σπουδαῖον: Ὅτι «ὅποιος δὲν διδάσκει τὸ τέκνον του ἕνα ἐπάγγελμα, τὸ διδάσκει νὰ γίνῃ κλέπτης». Ἡ ὑπερηφάνεια διὰ οἰκογενειακὴν καταγωγὴν ἢ κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἡ περιφρόνησις πρὸς τὴν ἔντιμον ἐργασίαν ἀπεδοκιμάζοντο.

Ἐν τούτοις ἡ διάκρισις μεταξὺ πλουσίων καὶ πτωχῶν ὑπῆρχε καὶ τότε, ὅπως καὶ τώρα. Ὁμοίως καὶ ἡ διάκρισις μεταξὺ πεπαιδευμένων καὶ ἀμαθῶν. Ἴσως δὲ αἱ διακρίσεις αὐταὶ ἦσαν τότε καὶ περισσότερον αἰσθηταί, ἐπειδὴ ἄλλαι διακρίσεις δὲν ὑπῆρχον. Οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πολὺ πεπαιδευμένοι, ἔβλεπον μὲ πολλὴν περιφρόνησιν τὸν κοινὸν λαόν, ὅστις δὲν εἶχεν ἄλλην παιδείαν εἰμὴ τὴν τῶν κοινῶν λαϊκῶν σχολείων. Καὶ μὲ θυμὸν ἔλεγον διὰ τὸν Χριστόν; «Μήπως κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἢ τοὺς Φαρισαίους ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν; Ἀλλ᾽ ὁ ὄχλος οὗτος, ὅστις δὲν γνωρίζει τὸν Νόμον, εἶναι ἐπικατάρατος» (Ἰωάν. ζ΄. 48, 49). Ἕνας ἰσχυρὸς λόγος τῆς ἀντιπαθείας τῶν Φαρισαίων πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἦτο ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτο ἀπὸ τὰς πλουσίας ἢ τὰς πεπαιδευμένας τάξεις, ἀλλ᾽ ἀπὸ τὸν κοινὸν λαόν. «Πῶς οὗτος ἐξεύρει γράμματα», ἠρώτων, «ἐνῷ δὲν ἔμαθε; Πόθεν εἰς τοῦτον ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία, ἡ δοθεῖσα εἰς αὐτόν, ὥστε καὶ θαύματα τοιαῦτα γίνονται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ; Δὲν εἶναι οὗτος ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας;» (Ἰωάν. ζ΄. 15, Μάρκ. ς΄. 3).

Αὐτὴ ἡ ταπεινὴ κοινωνικὴ κατάστασις καὶ ἡ πτωχεία τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἀπὸ τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ξεχωρίζουν τὸν Χριστιανισμὸν ἀπὸ τὰς ἄλλας θρησκείας. Καὶ ἀξίζει νὰ τὸ προσέξουν καὶ οἱ φρόνιμοι ἄπιστοι ἢ σκεπτικισταί καὶ οἱ εὐσεβεῖς πιστοί. Διότι αὐτὸ τὸ γεγονὸς κάμνει τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνδιαφέρουσαν εἰς τὰ πλήθη τῶν ἐργατικῶν ἀνθρώπων—εἰς τὰ ἑκατομμύρια ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ μόνον κεφάλαιον εἶναι ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν των καὶ ὁ μόνος πλοῦτος εἶναι ἡ δύναμις τοῦ σώματός των.

Οἱ Χριστιανοὶ πιστεύουν ὅτι ὄχι τυχαίως ἀλλὰ ἀπὸ ἰδίαν Του προτίμησιν Ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων λατρεύουν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρά των, ἔλαβε τὴν ταπεινὴν ἐκείνην κοινωνικὴν θέσιν, ὅταν κατῆλθεν εἰς τὴν γῆν μας. Καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «πλούσιος ὢν ἐπτώχευσε διὰ σᾶς, διὰ νὰ πλουτήσητε σεῖς μὲ τὴν πτωχείαν Αὐτοῦ». «Ἑαυτὸν ἐκένωσε, λαβὼν δούλου μορφήν, γενόμενος ὅμοιος μὲ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ εὑρεθεὶς κατὰ τὸ σχῆμα ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν Ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Β΄. Κορινθ. η΄. 9, Φιλιππ. β΄. 7, 8). Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς διεκήρυττεν ὅτι «δὲν ἦλθε διὰ νὰ ὑπηρετηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δώσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Ματθ. κ΄. 28).

Ὡς ἐκ τούτου, τὰ 30 ἐκεῖνα ἔτη, τὰ ὁποῖα ἐπέρασεν ὁ Χριστὸς μέσα εἰς τὴν καλύβην τοῦ ξυλουργοῦ τῆς Ναζαρέτ, περιβάλλονται μὲ δεκαπλάσιον ἐνδιαφέρον καὶ θαυμασμόν. Τὸ πρᾶγμα εἶναι μεγάλης σημασίας καὶ συνδέεται στενῶς μὲ μερικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς θρησκείας, τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν διαγωγὴν τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ διακρίνει ***βαθεῖα συμπάθεια πρὸς τοὺς πτωχούς, τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς καταπιεζομένους***. Καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἔφερεν αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸν εὐθὺς ἀπ᾽ ἀρχῆς τῆς συστάσεώς του. Μία ἀπὸ τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀποστολῆς Του ὡς Σωτῆρος, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπέδειξεν εἰς τούς ἐρωτῶντας Αὐτόν, ἦτο τό: «Πτωχοὶ εὐαγγελίζονται». Αἱ αὐστηρόταται ἐπιπλήξεις Του ἀπηυθύνοντο πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους, τοὺς πλουσίους, τοὺς ἰσχυρούς, αἱ δὲ τρυφερώταται προσκλήσεις Του ἐγίνοντο πρὸς τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους.

Τοῦτο πολλάκις ἔχει παρερμηνευθῆ καὶ ἐλέχθη ὅτι δῆθεν ὁ θεῖος Διδάσκαλος ἐκολάκευε τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐσυκοφάντει τοὺς πλουσίους, ἢ ὅτι ἐχαρακτήριζε τὴν πτωχείαν ὡς ἀρετὴν καὶ τὸν πλοῦτον ὡς ἁμάρτημα. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀληθές· εἶναι συκοφαντία ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ. Ἐμέμφετο τοὺς πλουσίους ὄχι διότι ἦσαν πλούσιοι, ἀλλὰ διότι ἦσαν πλεονέκται, ἐγωϊσταί καὶ ἄσπλαγχνοι. Ἐμέμφετο τοὺς ἄρχοντας ὄχι διότι εἶχον τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ διότι κατεχρῶντο τὴν ἐξουσίαν των καὶ δὲν ἐκυβέρνων δικαίως, ἐπέβαλλον δὲ εἰς τὸν λαὸν βαρέα φορτία, τὰ ὁποῖα οἱ ἴδιοι οὔτε μὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου των δὲν ἤγγιζον. Ἐμέμφετο τοὺς πεπαιδευμένους Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ὄχι διὰ τὴν παιδείαν των, ἀλλὰ διότι «ἔκρυπτον τὸ κλειδίον τῆς γνώσεως» ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ ἄφινον τὸν λαὸν «ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα», ἐνῷ συγχρόνως τὸν περιεφρόνουν διὰ τὴν ἀμάθειάν του.

Ὁ Ἰησοῦς πράγματι ὡμίλει ἀκριβῶς ὅπως οἱ ἀρχαῖοι προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ ὡμίλουν πρὸς τοὺς πλουσίους, τοὺς πεπαιδευμένους καὶ τοὺς ἰσχυροὺς ἁμαρτωλούς τῆς ἐποχῆς των. Ἐπαρηγόρει τοὺς πτωχοὺς καὶ καταδυναστευομένους, δίδων εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν εὐλογίας πλουσίας καὶ ὑποσχόμενος εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν οὐράνιον εὐτυχίαν. Οὐδέποτε ὅμως ὤθησε τοὺς πτωχοὺς εἰς πόλεμον κατὰ τῶν πλουσίων ἢ εἰς τὴν λεγομένην σήμερον «πάλην τῶν τάξεων». Ὅτε δὲ ὁ λαὸς μὲ ἐνθουσιασμὸν ἤθελε νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα καὶ νὰ Τὸν ἀνακηρύξῃ βασιλέα, αὐτὸς ἔφυγεν ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀπεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος διὰ νὰ προσευχηθῇ.

***

Ὁ Χριστανισμός, ὅπως ἐκηρύχθη καὶ διεδόθη ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, ἠκολούθησεν ἀκριβῶς τὰ ἴχνη τοῦ Διδασκάλου καὶ Ἱδρυτοῦ αὐτοῦ. Ἐξεδήλωσε τόσον ζωηρὰν καὶ ἔμπρακτον συμπάθειαν πρὸς τοὺς πτωχούς, ὥστε τὰ εὐκατάστατα μέλη τῆς πρώτης Ἐκκλησίας ἐπώλουν τὰ κτήματα καὶ τὰ ὑπάρχοντά των καὶ κατέθετον τὸ χρῆμα εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπέβαλε τοῦτο· τὸ ἀφῆκεν ἐντελῶς εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν καὶ συνείδησιν. Δὲν ἐδημιούργησε κανὲν πολιτικὸν ἢ κοινωνικὸν ἢ κοινωνιστικὸν κίνημα. Οὔτε κἂν ρητῶς κατήγγειλε τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε εἰς ὁλόκληρον τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος δουλείαν, διότι τοῦτο θὰ ἐπροκάλει φοβερὰν ἀνατροπὴν τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος· ἀλλ' ἔδωκε βαρύτατον κτύπημα κατὰ τῆς δουλείας, κηρύξας ὅτι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (δηλ. ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐντὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας) δὲν ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ δούλου καὶ ἐλευθέρου, καὶ δεχθεὶς τοὺς δούλους εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἴσους πρὸς τοὺς ἐλευθέρους. Καὶ τοῦτο βαθμηδὸν ἔκοψε τὰς ρίζας τῆ. δουλείας καὶ πάσης τυραννίας καὶ καταδυναστεύσεως.

Καὶ διατί τοῦτο; Διότι ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμός, κατὰ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, ἀσχολεῖται ὄχι μὲ τὴν κοινωνικὴν θέσιν καὶ τὰς ἐξωτερικὰς περιστάσεις τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ***μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἄτομα, ὡς ψυχάς.*** Ἄλλοι ἀναμορφωταὶ ἀρχίζουν μὲ ***συστήματα*** κοινωνικὰ ἢ πολιτικά, πιστεύοντες ὅτι καλὰ συστήματα θὰ φτειάσουν καλὸν λαόν. Ὁ Χριστὸς ὅμως ***ἀρχίζει μὲ τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τὰ ἄτομα,*** διότι γνωρίζει ὅτι ἐὰν κάθε ἄνθρωπος (κάθε ἀνήρ, γυνή, παιδίον) μορφωθῇ, ἢ μᾶλλον ***ἀναμορφωθῇ, ψυχικῶς,*** τότε ἐπέρχεται ἡ ἀναμόρφωσις τῆς κοινωνίας, τοῦ ἔθνους, τοῦ κόσμου. Ὑποθέσατε ὅτι ἀπὸ σήμερον κάθε ἄνθρωπος ἀρχίζει νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν τελείως καὶ τὸν πλησίον του ὡς τὸν ἑαυτόν του. Ποίαν ἀνάγκην θὰ ἔχωμεν πλέον ἀπὸ ἀστυνομίας, ποινικοὺς νόμους, δικαστήρια. φυλακάς; Ἡ βία, ἡ ἀπάτη, ἡ ἀδικία, ἡ μέθη, ἡ αἱματοχυσία, ἡ ἀσέλγεια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κακά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὑποφέρουν αἱ ἀνθρώπιναι κοινωνίαι, θὰ ἐκλείψουν ὁλοτελῶς. Οἱ στρατοὶ θὰ διαλυθοῦν, διότι ὁ πόλεμος θὰ καταργηθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐφ' ὅσον ὅλα τὰ ἔθνη θὰ παύσουν νὰ μισῶνται καὶ νὰ ἀπειλῶνται καὶ θὰ σέβωνται ἕκαστον τὰ δίκαια τοῦ ἄλλου. Ἀντὶ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως, τὴν ὁποίαν σήμερον χρειάζεται ἡ

Πολιτεία διὰ νὰ τηρῇ τὴν δημοσίαν τάξιν, νὰ ἀπονέμῃ δικαιοσύνην καὶ νὰ τιμωρῇ τοὺς κακοποιούς, ἕκαστος πολίτης θὰ προθυμοποιῆται νὰ ἐκτελῇ τὸ καθῆκόν του ἀπέναντι τοῦ ἄλλου καὶ ἀπέναντι τῆς Πολιτείας. Ὁ ἐχθρικὸς συναγωνισμὸς θὰ μεταβληθῇ εἰς φιλικὴν συνεργασίαν, ἡ ἀντιπάθεια τῶν κοινωνικῶν τάξεων εἰς παγκόσμιον ἀδελφοσύνην. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ γνησίου Χριστιανισμοῦ. Ἐὰν αὐτὸς ἐπικρατήσῃ, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ δικαιοσύνη θὰ βασιλεύσῃ ἐφ᾿ ὅλης τῆς γῆς.

«Ὄνειρον! Ὡραῖον ὄνειρον!» θὰ εἴπητε, «ἀλλ᾿ ὄνειρον ἀπραγματοποίητον!» Ναί, ὄνειρον, ***ἐὰν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἦναι μῦθος!*** Διότι ἐφ᾿ ὅσον δὲν ἔλθῃ μία δύναμις ἠθικὴ ἀρκετὰ ἰσχυρά, ὥστε ***νὰ μεταβάλῃ τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων*** καὶ νὰ δαμάσῃ τὰ πάθη των, οὔτε ἀλλαγὴ συστημάτων οὔτε πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ οὔτε ἐξάπλωσις τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν οὔτε ἐλευθερία πολιτικὴ θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπιφέρουν τὴν διόρθωσιν τοῦ κόσμου. Ἐνόσῳ οἱ ἄνθρωποι—τὰ ἄτομα—εἶναι ἐγωϊσταί, ἀσυνείδητοι, πλεονέκται, ἄσωτοι, ἄτιμοι, ἔξυπνοι διὰ τὰ συμφέροντά των καὶ ἀδιάφοροι πρὸς τὰ καθήκοντά των, ἡ πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης κακοδαιμονίας θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ρέῃ ἀφθόνως. Ὁ ἀγὼν θὰ γίνῃ ὁλοὲν ἀγριώτερος μεταξὺ πλούτου καὶ πτωχείας, μεταξὺ δυνάμεως καὶ ἀδυναμίας, μεταξὺ βίας καὶ δικαιοσύνης. Τὰ πλούτη θὰ γεννοῦν περισσότερα πλούτη, καὶ ἡ πτωχεία θὰ παράγῃ μεγαλητέραν πτωχείαν. Ἐφ᾿ ὅσον ἐπικρατεῖ τὸ σύνθημα «Καθεὶς διὰ τὸν ἑαυτόν του!», τί ἔχει νὰ περιμένῃ ὁ πτωχὸς καὶ ὁ ἀδύνατος, εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα; ***Ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμὸς***—αἱ ἀρχαί, τὰς ὁποίας ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς—***εἶναι ἡ μόνη δύναμις,*** ἡ ὁποία δύναται νὰ φέρῃ τὴν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως ταύτης τοῦ κόσμου, ἀναμορφόνουσα καὶ μεταβάλλουσα ψυχικῶς τὰ ἄτομα.

*
* *

Τώρα ἔρχεται φυσικῶς τὸ ἐρώτημα: Ἀφοῦ ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει αὐτὴν τὴν δύναμιν, ***πῶς εἰς διάστημα 19 αἰώνων δὲν κατώρθωσε νὰ βελτιώσῃ τὸν κόσμον***—νὰ ἐξαλείψῃ τὴν μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων πάλην, νὰ ἐξοβελίσῃ τὸν πόλεμον, νὰ καθαρίσῃ τὸν κοινωνικὸν βίον, νὰ σηκώσῃ τὰ βάρη ἀπὸ τοὺς ὤμους τῶν πτωχῶν καὶ καταδυναστευομένων καὶ νὰ ἑδραιώσῃ τὴν δικαιοσύνην, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀδελφοσύνην εἰς τὸν κόσμον; Πῶς συμβαίνει ὅτι σήμερον, ἐνῷ κατὰ τὰ τελευταῖα 100 ἔτη αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ γνώσεις καὶ ἡ σοφία ἐν γένει ἔκαμαν τεραστίας προόδους, ***ὁ πολιτισμὸς*** (καὶ λέγοντες πολιτισμόν, ἐννοοῦμεν τὸν πολιτισμὸν ὄχι τῆς Κίνας, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Ἀραβίας καὶ ἄλλων μὴ Χριστιανικῶν χωρῶν, ἀλλὰ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου) ***ὠπισθοδρόμησε τρομακτικῶς,*** ὥστε τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχει καμμία διεθνὴς ἀσφάλεια (διότι ἐξέλιπεν ἡ διεθνὴς ἐμπιστοσύνη), κανεὶς σεβασμὸς πρὸς τὰς διεθνεῖς συνθήκας (αἵτινες ξεσχίζονται καθ᾿ ἑκάστην), αἱ δὲ νεώτεραι ἐφευρέσεις χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἐξόντωσιν μυριάδων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία διώκεται ἀγρίως ὑπὸ κυβερνήσεων πεπολιτισμένων, χωρὶς νὰ ἐξεγείρῃ εἰς ἐπέμβασιν τὰ Χριστιανικὰ ἔθνη, μυριάδες δὲ ἀναξιοπαθούντων ἀνθρώπων ὑφίστανται ἀνή-

κουστα μαρτύρια ἐν μέσῃ Εὐρώπῃ μόνον διότι τυγχάνει νὰ ἀνήκουν εἰς φυλήν τινα; Αὐτὴ εἶναι ἡ βελτίωσις, ἣν μᾶς ὑπόσχεται ὁ Χριστιανισμός;

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματα εἶναι δυσάρεστος ἀλλ' ἁπλῆ: Ἡ σημερινὴ ἀποτρόπαιος κατάστασις τοῦ κόσμου ***δὲν εἶναι δημιούργημα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' ἀποτέλεσμα τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν πλείστων κατ' ὄνομα Χριστιανικῶν ἐθνῶν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.*** Ἐνόσῳ οἱ ὀπαδοὶ Αὐτοῦ ἐκράτουν ἀνόθευτον καὶ πνευματικὴν τὴν θρησκείαν, ἥτις διδάσκεται εἰς τὸν γραπτὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ κατέρριψεν ὅλα τὰ εἴδωλα καὶ κατέκτησεν ὅλον τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνο-ρωμαϊκὸν κόσμον. Εὐθὺς ὅμως ὡς ἡ θρησκεία ἤρχισε νὰ μεταβάλληται ἀπὸ πνευματικῆς εἰς τυπικήν, βαθμηδὸν ἔχασε τὴν ἀνίκητον ταύτην ἐσωτερικὴν δύναμίν της, οἱ δὲ λαοὶ καὶ τὰ ἄτομα κατήντησαν ***κατ' ὄνομα μόνον καὶ οὐχὶ πράγματι Χριστιανοί.*** Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δίκαιον ὁ Χριστιανισμός—ὡς θρησκεία καὶ ὡς ἠθικὴ δύναμις—νὰ κρίνεται ἐκ συγκρίσεως πρὸς τοὺς μόνον κατ' ὄνομα ὀπαδούς του, τοὺς μὴ ἀκολουθοῦντας τὰς ἀρχάς του. Τοὐναντίον οἱ ὀπαδοὶ οὗτοι πρέπει νὰ κριθοῦν ἐκ συγκρίσεως πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὰς διδασκαλίας του.

Ἂς μὴ λησμονῶμεν δὲ καὶ τοῦτο: Ὅτι εἰς ὅλους τοὺς καιροὺς ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ ἕως σήμερον ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν χιλιάδες χιλιάδων γνησίων καὶ ἀληθῶν Χριστιανῶν, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ εἶναι τόσον πιστὴ πρὸς τὰς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. τόσον γεμάτη ἀπὸ ἀγάπην καὶ αὐτοθυσίαν, ὥστε κάθε ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐγνώρισε καὶ τοὺς συνανεστράφη, νὰ αἰσθάνεται ὅτι ἂν ὅλοι ἦσαν ὅπως αὐτοί, ὁ κόσμος θὰ ἦτο ἐπίγειος παράδεισος. Πιστεύω ὅτι ὁ καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς ἐγνώρισεν εἰς τὴν ζωήν του τοιούτους ἁγίους ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ὁ βίος καὶ ὁ χαρακτὴρ ἀπεδείκνυον ὅτι ὁ γνήσιος Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μῦθος ἢ ὄνειρον ἢ ἀγυρτεία, ἀλλὰ κάτι μεγαλειῶδες, μία τεραστία δύναμις ἠθική. Οἱ τοιοῦτοι γνήσιοι Χριστιανοὶ δὲν εὑρίσκονται ἀποκλειστικῶς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς διαφόρους Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας· εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐπιγείου ὁρατῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχουν πολλοί, πάμπολλοι, οἵτινες εἶναι ζωντανὰ παραδείγματα τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ τί εἶναι ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμός.

Ὄχι! ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ὄνειρον. Συχνὰ μία ἀφρώδης θρησκοληψία, μία ἐντυπωσιακὴ ἀλλὰ κενὴ πολυλογία ἐκλαμβάνεται ὡς Χριστιανισμός, διότι ἀσχολεῖται μὲ τὰς λέξεις καὶ ὄχι μὲ τὴν οὐσίαν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ γνήσιος Χριστιανισμὸς εἶναι ὀλιγόλογος καὶ πρακτικός· ἐκδηλοῦται ὄχι εἰς ὑστερισμοὺς καὶ μορφασμοὺς καὶ πολυλογίας, ἀλλ' εἰς ἔργα σιωπηλὰ ἀγάπης καὶ ζωὴν κατὰ Χριστόν. Διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἀκριβῶς τί εἶναι ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμός, πρέπει νὰ στραφῶμεν πρὸς τὴν Καινὴν Διαθήκην—τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἐκήρυξαν οἱ ἀπόστολοι Αὐτοῦ.

Πολλοὶ σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες λεγόμενοι κατέγιναν καὶ καταγίνονται εἰς τὸ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ἡ Χριστιανικὴ θρηκεία εἶναι ψευδής, στηριζομένη εἰς γραώδεις μύθους. Ἀλλ' ὅλη ἡ σοφία τοῦ κόσμου σταματᾷ ἐμπρὸς εἰς δύο γεγονότα, **τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ:**

(1) Ὅτι εἰς κάθε ἔθνος. εἰς κάθε κοινωνίαν καὶ εἰς κάθε ἐποχὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς ἔζησεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ ἐξυψωτικὴ καὶ ἀναμορφωτικὴ δύναμις τοῦ Εὐαγγελίου ἐξεδηλώθη καὶ ἐκδηλοῦται μέχρι σήμερον εἰς μυριάδας ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ὁ βίος εἶναι τρανὸν δεῖγμα τοῦ τί θὰ ἠδύνατο νὰ ἦναι ὁ κόσμος, ἐὰν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι (τὰ ἄτομα) ἦσαν τοιοῦτοι.

(2) Ὅτι κανὲν ἄλλο σύστημα, καμμία ἄλλη διδασκαλία δὲν ὑπῆρξεν ἢ ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Χριστιανισμὸν διὰ τὴν πραγματικὴν ἀνύψωσιν καὶ ἀναμόρφωσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Μήτε αἱ ἄλλαι θρησκεῖαι τοῦ κόσμου μήτε ἡ φιλοσοφία μήτε ὁ σοσιαλισμός, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον ὁ ἐπάρατος καὶ ἄθεος Κομμουνισμός, ἐμποροῦν νὰ διορθώσουν τὸν κόσμον καὶ νὰ ἐξευγενίσουν τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Μόνον ὁ Χριστὸς καὶ ἡ διδασκαλία Αὐτοῦ δύναται ιὰ κατορθώσῃ τοῦτο.

Ἡ ρίζα τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος εἶναι ἡ ἔμφυτος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν διάθεσις πρὸς τὸ ***κακόν***, τὴν ὁποίαν ἡ Ἁγία Γραφὴ ὀνομάζει ***ἁμαρτίαν***. Ὁ πόλεμος, ἡ ἀδικία, ἡ καταδυνάστευσις τοῦ πτωχοῦ, ἡ αἰσχροκέρδεια καὶ πλεονεξία, ἡ βία καὶ τυραννία, ἡ τρομερὰ ἀνέχεια — ὅλα αὐτὰ ἔχουν τὴν πηγήν των εἰς τὸ ὅτι ***οἱ ἄνθρωποι παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν θέλουν νὰ ὑποταχθοῦν εἰς αὐτόν***. Τὸ μόνον φάρμακον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ θεραπεύσῃ ριζικῶς ὅλας τὰς πληγὰς τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας εἶναι ***τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ***. Ὁ μόνος ἀληθὴς Σωτὴρ τῆς κοινωνίας, ὁ μόνος φίλος τῶν πτωχῶν καὶ ἐγκαταλελειμμένων, ὁ μόνος Λυτρωτὴς τῶν καταπιεζομένων καὶ ἀδικουμένων εἶναι ὁ ***Ἰησοῦς Χριστός***, διότι «αὐτὸς θὰ σώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν». Καὶ λαὸς Αὐτοῦ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, κάθε ἄνθρωπος, πλούσιος ἢ πτωχός, σοφὸς ἢ ἀμαθής, ἀριστοκράτης ἢ ἐργάτης, ὁ ὁποῖος δέχεται Αὐτὸν ὡς Σωτῆρα καὶ Κύριόν του καὶ ζητεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὰ ἴχνη Αὐτοῦ.

ΕΝΤΕΛΩΣ ΗΝΩΜΕΝΟΙ

«Ἀλλὰ νὰ ἦσθε ἐντελῶς ἡνωμένοι, ἔχοντες τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην».
(Α΄. Κορ. α. 10)

«Καθὼς σύ, Πάτερ, εἶσαι ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν σύ, νὰ ἦναι καὶ οὗτοι ἐν ἡμῖν ἕν». (Ἰωάν. ιζ΄. 21)

Οἱ πιστοὶ καλοῦνται νὰ ἦναι ἡνωμένοι οὐχὶ ἐξωτερικῶς, ἀλλ᾽ ἡνωμένοι ἐσωτερικῶς, πνευματικῶς, δηλ. νὰ διέπωνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος. Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ ἑνότης αὕτη; Ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τὴν προσευχήν Του ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Πατέρα νὰ δώσῃ ὥστε ὅλοι οἱ ἰδικοί Του νὰ ἦναι ἡνωμένοι εἰς ἕν. Πρέπει ὅμως νὰ προσέξωμεν εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προσέθεσε: «Νὰ ἦναι καὶ αὐτοὶ ***ἐν ἡμῖν*** (δηλ. ἐν τῷ Πατρὶ

καὶ ἐν τῷ Υἱῷ) ἕν». Ἡ ἑνότης τῶν πιστῶν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνεξαρτήτως τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἤμεθα ἡνωμένοι μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν μας Χριστιανῶν, ἂν δὲν ἤμεθα προηγουμένως ἡνωμένοι μετὰ τοῦ Πατρός μας. Ἡ ἕνωσις αὕτη πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, πρὸ τῆς παραινέσεώς του πρὸς τοὺς Κορινθίους τοῦ νὰ ἦναι ἐντελῶς ἡνωμένοι, λέγει: «Πιστὸς ὁ Θεός, διὰ τοῦ ὁποίου προσεκλήθητε εἰς τὸ νὰ ἦσθε συγκοινωνοὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν» (Α΄. Κορ. α΄. 9). Τὸ μυστικὸν λοιπὸν τῆς ἀληθοῦς ἑνότητος συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἤμεθα ***συγκοινωνοὶ τοῦ Χριστοῦ.*** Τί σημαίνει τοῦτο δι᾽ ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν; Συγκοινωνία σημαίνει ἀμοιβαῖον δεσμόν. Ὁ Χριστὸς ἡνώθη μαζύ μου. Ὅ,τι ἠδύνατο νὰ δώσῃ ***εἰς ἐμὲ*** καὶ ***δι᾽ ἐμέ,*** τὸ ἔδωκεν. Ἔδωκε τὴν δικαιοσύνην Του, τὸ πολύτιμον αἷμά Του. Δίδει τὴν χάριν Του, τὴν ἀγάπην Του καὶ τὴν δύναμίν Του εἰς ἐμέ. Ἡ ὑπόσχεσίς Του εἶναι ὅτι θὰ ἤμεθα ***ὅμοιοι μὲ Αὐτόν.*** Ἐγένετο δι᾽ ἡμᾶς προφήτης, ἱερεύς, βασιλεύς. Ὁ Χριστὸς ἔδωκε τὰ πάντα δι᾽ ἐμέ, ἔδωκε τὸν ἑαυτόν Του. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐφανερώθη ὄχι μόνον διότι ὁ Χριστὸς ἐδόθη δι᾽ ἡμᾶς, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον διότι ἐδόθη ***εἰς ἡμᾶς.*** Νὰ ἦναι φίλος καὶ σύντροφος, μόνιμος κάτοικος τῶν καρδιῶν μας. Ἐδόθη ὄχι μόνον διὰ νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν καὶ τὴν καταδίκην, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ τὸν ἀπολαμβάνωμεν ὡς Ἀδελφόν μας.

Ἀλλ᾽ ἂν ὁ Χριστὸς ἡνώθη μετ᾽ ἐμοῦ, τότε καὶ ἐγὼ ἡνώθην μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Παρέδωκα εἰς Αὐτὸν τὴν ζωήν μου. Οἱ σκοποί Του εἶναι καὶ ἰδικοί μου σκοποί. Ὁ σταυρός Του εἶναι σταυρός μου. Ἐὰν Αὐτὸς ὀνειδίζηται, καὶ ἐγὼ ὀνειδίζομαι. Ἐὰν διώκεται, καὶ ἐγὼ συμμερίζομαι τὸν διωγμόν. Διὰ τῆς ἀναγεννήσεως γίνομαι «κοινωνὸς θείας φύσεως» (Β΄. Πέτρ. α΄. 4). Διὰ τῆς ἀφιερώσεώς μου εἰσέρχομαι εἰς τὴν «κοινωνίαν τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ» (Α΄. Πέτρ. δ΄. 13), καὶ ἀποβλέπω εἰς τὴν χάριν Του νὰ μὲ κάμῃ «κοινωνὸν τῆς δόξης, ἥτις μέλλει νὰ ἀποκαλυφθῇ» (Α΄. Πέτρ. ε΄. 1).

Ὁ Χριστὸς λοιπὸν εἶναι ἡνωμένος μετ᾽ ἐμοῦ καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἕνωσις εἶναι ἀμοιβαία. Καὶ εἶναι ἕνωσις εἰς τὸν παρόντα κόσμον καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ εἰς τὸν μέλλοντα. Ὁ θάνατος δὲν πρόκειται νὰ διασπάσῃ τὸν δεσμόν μου μετὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Τοὐναντίον μετὰ τὸν θάνατόν μου θὰ ἀνακαλύψω ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης Του.

Ἡ ἕνωσις αὕτη τῶν πιστῶν μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ ***τὴν προϋπόθεσιν*** τῆς μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ἑνότητος. Θὰ ὑπάρχῃ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διότι θὰ ἦναι εἰς ὅλους τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Θὰ ὑπάρχῃ εἰς ὅλους ἡ αὐτὴ γνώμη, διότι θὰ τὴν ἐμπνέῃ καὶ τὴν ὑπαγορεύῃ ἡ μόνη κεφαλή, ὁ Χριστός. Τὸ σῶμα ἔχει πολλὰ μέλη, ἀλλ᾽ ὅλα ὑπακούουν εἰς τὴν κεφαλήν. Ἐφ᾽ ὅσον ὑπάρχει ἡ ἐπικοινωνία αὕτη, αἱ ὑπάρχουσαι μεταξὺ τῶν μελῶν διαφοραὶ ὄχι μόνον δὲν διασποῦν τὴν ἑνότητα τοῦ σώματος, ἀλλὰ τοὐναντίον κάμνουν τελειοτέραν τὴν ἁρμονίαν.

Ἂς ἤμεθα ἐντελῶς ἡνωμένοι μετὰ τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἤμεθα ἡνωμένοι ἐντελῶς μετ᾽ ἀλλήλων ὡς ἀδελφοὶ ἐν Αὐτῷ.

Μ. Κυρ.

ΓΑΛΗΝΟΣ ΚΑΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀπεβίωσε τῇ 22 Ἰανουαρίου εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητός του ἀγαπητὸν μέλος τῆς Β΄. ἐν Ἀθήναις Ἑλλ. Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ***Γαληνὸς Καμπουρόπουλος,*** τοῦ ὁποίου καὶ ὁ βραχὺς βίος (μόλις 25ετῆ) καὶ ὁ πρόωρος θάνατος ἔδειξαν τὴν σφραγῖδα σπανίας εὐσεβείας καὶ ἀφιερώσεως εἰς τὸν Χριστόν. Ὁ ἀποθανὼν ἦτο μόλις 10 ἐτῶν, ὅτε ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τὸν ἔφερε μετὰ τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν του ἐκ Σμύρνης εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας διεκρίθη διὰ τὴν σταθερότητα, εἰλικρίνειαν καὶ πειθαρχικότητα τοῦ χαρακτῆρός του. Κατὰ τὴν στρατιωτικήν του θητείαν ἐπέδειξε τόσην ἐπίδοσιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον, ὥστε μετὰ ἑξάμηνον ὑπηρεσίαν προὐβιβάσθη καὶ ἐστάλη εἰς τὴν Κρήτην ὡς ἐκγυμναστὴς λοχίας, ἐν γένει δὲ ἀφῆκε παντοῦ τὰς ἀρίστας ἀναμνήσεις εἴς τε τοὺς ἀνωτέρους καὶ τοὺς συστρατιώτας του.

Ἀποστρατευθεὶς ἀπεφάσισε νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἵνα σπουδάσῃ τὴν χημείαν· ἀλλ᾽ ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν καθ᾽ ἣν εἶχεν ἀποπερατώσει τὰς διατυπώσεις τῆς ἐγγραφῆς του, ἠσθένησε καὶ εἰσαχθεὶς εἰς κλινικήν, ὑπέστη τὴν ἐγχείρισιν, ἐξ ἧς μετά τινας ἡμέρας ἀπέθανεν, ἀφοῦ διῆλθε τέσσαρας σοβαρὰς κρίσεις. Κατὰ τὰς ἐπωδύνους ταύτας ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ὑπέμεινεν ἀγογγύστως καὶ μετὰ γλυκείας καρτερίας τοὺς πόνους τοῦ σώματος, ἡ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εὐσέβεια καὶ πίστις του εἰς τὸν Χριστὸν ἐξεδηλοῦτο διαρκῶς εἰς τὰς ὁμιλίας του. Προσηύχετο μετὰ τῆς μητρός του καὶ μόνος, μὲ μεγάλην θερμότητα καὶ κατάνυξιν· κατόπιν δὲ ἐχαρακτήριζε τὴν προσευχήν του ὡς «συνομιλίαν μὲ τὸν Θεόν». Ἅπαξ ἔψαλε χαμηλοφώνως ἕνα ὕμνον. Κατὰ τὰς τελευταίας του ὥρας ἠκούσθη ἐπαναλαμβάνων τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε», αἱ δὲ τελευταῖαί του λέξεις ἦσαν; «Παραδίδω τὸ πνεῦμά μου εἰς χεῖρας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἀπέθανε δι᾽ ἐμὲ εἰς τὸν Γολγοθᾶν! Ἀμήν!» Καὶ ἐξέπνευσε μὲ πρόσωπον φωτιζόμενον ὑπὸ πίστεως καὶ ἐλπίδος, αἰσθανόμενος ὅτι μεταβαίνει εἰς τὴν ἔνδοξον παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος, τὸν ὁποῖον ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας εἶχεν ἀγαπήσει καὶ ἀκολουθήσει. Τοιοῦτοι θάνατοι εἶναι σπάνιοι καὶ ἀποτελοῦν σοβαρὸν μάθημα καὶ παρήγορον ἐνθάρρυνσιν διὰ κάθε ἀληθῆ Χριστιανόν.

Εἰς τοὺς τεθλιμμένους γονεῖς καὶ ἀδελφούς του ἐκφράζομεν τὴν βαθεῖαν ἡμῶν συμπάθειαν εἰς τὴν θλῖψίν των, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ὡς παρηγορίαν ὄχι μόνον τὴν γλυκεῖαν ἀνάμνησιν τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνδοξον ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐπανίδουν ἡμέραν τινὰ τὸν ἀγαπητόν των εἰς τὴν ποθεινὴν οὐράνιον πατρίδα, ἵνα μὴ χωρισθῶσι πλέον αὐτοῦ αἰωνίως! «Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ᾽ ἄρτι!»

Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

(συνέχεια)

Ὁ Ἱερεμίας ἐξεθρονίσθη τὸ 1584, ἀλλὰ τὸ 1587, ἀποθανόντος τοῦ διαδόχου του Μητροφάνους, ἀνῆλθε καὶ πάλιν τὸν θρόνον. Καὶ ἐκ νέων ἀφορμῶν ὁρμηθεὶς συνεκάλεσε τὴν Σύνοδον τοῦ 1593, τῆς ὁποίας μετέσχον ὁ περιώνυμος Μελέτιος ὁ Πηγᾶς καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος καὶ κατεδικάσθη πάλιν ἡ μεταρρύθμισις «ὡς μὴ ἀναγκαία, καὶ μόνον ἱκανὴ νὰ προκαλέσῃ ταραχὰς καὶ σκάνδαλα» (Ὑψηλάντου ἔ. ἀ. σ. 112). Ὁ Δοσίθεος μᾶς διέσωσε καὶ μίαν ἄλλην ἐπιστολὴν τοῦ Ἱερεμίου πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Φ λαδελφείας, Ἔξαρχον τῆς Ἑλλην. Κοινότητος Βενετίας, (6 Ἰουλίου 1588) καὶ τοὺς ἐφόρους της, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν τὴν ἄδειάν του νὰ δεχθοῦν τὴν μεταρρύθμισιν. Ἔχομεν ἀκόμη καὶ πολλὰς ἐπιστολὰς Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, ἀποκειμένας ἀνεκδότους εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦν μὲ πόσον σθένος οἱ ταγοὶ τοῦ ὑποδούλου Γένους ἠμύνθησαν κατὰ τῶν Λατινικῶν ἐπιβουλῶν. Μεταξὺ τούτων ἡ 22α ἀπευθυνομένη εἰς τοὺς Ὀρθοδόξου τῆς Μεσσήνης καὶ ἰδίως πρὸς τὸν Ἰούλιον Ἀντώνιον Καρδινάλην, ἔπειτα ἡ 23η μᾶς πληροφορεῖ ὅτι κατ' αἴτησιν τοῦ Σιλβέστρου, ὅστις λαβὼν ἐκ Ρώμης ἐπιστολήν, καθ' ἣν «οἱ ἐν Ρώμῃ οὐκ ἀσυνέτως διεσκέψαντο», ἐπεθύμει νὰ διαφωτισθῇ ἐγγράφως, ὁ Πηγᾶς συνέταξε πραγματείαν ἐπὶ τοῦ θέματος, «Ἀλεξανδρεινὸς Τόμος» κληθεῖσαν, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἐπὶ Ἱερεμίου συνταχθέντος «Τόμου Κωνσταντινουπόλεως». Γενόμενος κατόπιν ὁ Μελέτιος Πατριάρχης, ἔστειλε τοῦτον εἰς τὸν βασιλέα τοῦ Μοσκόβου καὶ αὐτοκράτορα τῶν Ρωσσιῶν Θεόδωρον. Εἰς τὴν 113ην ἐπιστολήν, ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Φιλαδελφείας εἰς Βενετίαν, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἡμερολογίου καὶ ἀποτρέπων τοῦτον ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως, παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἔτος ἐκεῖνο (1596) οἱ Λατῖνοι συνεώρτασαν μετὰ τῶν Ἑβραίων.

Ζ'.

Οἱ ἐν Ἑλλάδι Καθολικοὶ ἀποκρούουν τὴν μεταρρύθμισιν.

1. Ὁ Πάπας ἐδοκίμασε διὰ τῆς ἐν Βενετίᾳ ἀρχῆς νὰ ἐπιβάλῃ τὴν μεταρρύθμισίν του καὶ εἰς τοὺς βενετοκρατουμένους Ὀρθοδόξους· ἀλλ' ἀπέτυχεν ὄχι μόνον εἰς τοῦτο ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ τὴν ἐπιβάλῃ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Καθολικούς (¹). Οἱ Κρῆτες ἠπείλησαν ἐπανάστασιν τὸ 1585. Εἰς τὴν Ζάκυνθον συνέβησαν ταραχαί, διότι καὶ οἱ Καθολικοὶ Ἕλληνες τὴν ἀπέκρουσαν, μὴ θέλοντες νὰ δημιουργηθῇ διαφωνία μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ὀρθοδόξων ἀδελφῶν των. Ὁ Προνοητὴς Ζακύνθου Ἀντώνιος Venier ἔγραφεν εἰς τὴν Κυβέρνησίν του (15 Ἰουν. 1582): «Ὅσον ἀφορᾷ τὸ νέον ἡμερολόγιον, ἐγώ, προβλέπων τὰς ταραχάς, αἵτινες θὰ ἐπηκολούθουν, προσεπάθησα νὰ πείσω τὸν σεβασμιώτατον Λατῖνον

(¹) Βλ. Σ. Α. Χ. Θεοδότου ἐν «Messager d'Athènes, 19 Νοεμβρίου 1929».

ἐπίσκοπον νὰ μὴ τὸ δημοσιεύσῃ, ἐφ᾿ ὅσον μάλιστα δὲν εἶχον σχετικὴν διαταγὴν τῆς Γαληνότητος σας. Ταραχαὶ καὶ ἐπεισόδια ἀτελεύτητα ἐκινδύνευε νὰ συμβοῦν, ἅτινα καὶ συνέβησαν καὶ τοῦτο χάριν μικρᾶς μειοψηφίας Ἰταλῶν, οἵτινες ἐν τούτοις οἱ ἴδιοι ἐπιμένουν εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστώς. Δὲν ἔκρινα σκόπιμον ν᾿ ἀντισταθῶ, καὶ τοὺς ἀφῆκα ἀνενοχλήτους. Κατὰ τὴν γνώμην μου, θὰ προετίμων ὅπως τὸ νέον ἡμερολόγιον μὴ δημοσιευθῇ εἰς τὰ μέρη αὐτά». Ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις ἔκρινε φρόνιμον νὰ στείλῃ ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία νὰ παρακαλέσῃ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἱερεμίαν Β΄. ὅπως ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους τῶν ὑπὸ τὴν Βενετίαν χωρῶν τὴν χρῆσιν τοῦ νέου ἡμερολογίου, διότι τότε μόνον θὰ τὸ δεχθοῦν οὗτοι. Ὁ Δόγης, λαβὼν τὴν δικαιολογητικὴν ἀπάντησιν τοῦ Πατριάρχου, ἐξέδωκε τὸ δουκικὸν διάταγμα τῆς 14 Αὐγούστου 1587, φυλαττόμενον εἰς τὴν Λατινικὴν ἐπισκοπὴν τῆς Κερκύρας, δι᾿ οὗ διατάσσονται οἱ Καθολικοὶ νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν χρῆσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ. Συνεπείᾳ τούτου ἐξεδόθη τὴν 18 Δεκεμβρίου 1588 ἐγκύκλιος τοῦ Λατίνου ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας, λαβόντος εἰδικὴν ἐντολὴν τοῦ Πάπα ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Καὶ οἱ Καθολικοὶ τῆς Θήρας (Σαντορίνης) ἔλαβον ὁμοίαν σύστασιν. Παραδόξως ὅμως τὸ Βατικανὸν ἠρνήθη τὴν συγκατάβασιν ταύτην εἰς τοὺς Τηνίους, οἵτινες τὴν εἶχον ζητήσει δι᾿ ἀναφορᾶς των τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1614. Ἴσως διότι δὲν προέβησαν εἰς ταραχάς.

Ἐν τούτοις κατὰ Μάϊον τοῦ 1936 τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον τῶν Καθολικῶν Ἑλλήνων τῆς Κερκύρας ἀπηύθυνεν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων διαμαρτυρίαν κατὰ τῶν αὐθαιρέτων ἐνεργειῶν τοῦ τότε Λατίνου ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας, ὅστις δι᾿ «ἀκατανομάστου ἐκθέσεως» (λέγει τὸ ἔγγραφον) πρὸς τὸν Πάπαν Ρώμης ἐπέτυχε τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἡμερολογιακοῦ καθεστῶτος, κατωχυρωμένου ὑπὸ ψηφίσματος τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, ψηφισμάτων τῆς Ἑπτανησιακῆς Γερουσίας καὶ Παπικῆς ἀκόμη ἐντολῆς. Ἐπέτυχεν ἀκόμη τὴν κατ᾿ ἔτος ἀποστολὴν Ἰταλοῦ ἱεροκήρυκος ἀγνοοῦντος τὴν Ἑλληνικήν, ὅπως κηρύττῃ τὴν Μ. Σαρακοστὴν καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὰς δεήσεις (¹).

Τὸ κείμενον τῆς αἰτήσεως τῶν Καθολικῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Προνοητήν, ὅπως ἀποκρούσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς Γρηγοριανῆς μεταρρυθμίσεως, ἔλεγε μεταξὺ ἄλλων: «Ἡ Γαληνότης σας παρακαλεῖται νὰ εὐαρεστηθῇ, καθ᾿ ὃν ἡ ὑψηλή της φρόνησις θὰ τῇ ὑποδείξῃ εὐστοχώτερον τρόπον, ὅπως προληφθοῦν τὰ ἄτοπα, τὰ ὁποῖα θὰ προκύψουν ἐκ τῆς διαφόρου ἐφαρμογῆς τῶν ἑορτῶν καὶ ὅπως αἱ ζημίαι τῶν ὑπηκόων σας ἐκ τῆς τηρήσεως διπλῶν ἑορτῶν ἐπανορθωθοῦν, πρὸς παρηγορίαν τῶν πιστῶν σας καὶ πρὸς τήρησιν τῆς ἀδελφικῆς καὶ στοργικῆς ἀδελφοσύνης, ἡ ὁποία ἀνέκαθεν ἐπικρατεῖ εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν νῆσον. Οὕτως ὥστε αἱ ἑορταὶ νὰ πανηγυρίζωνται ὅπως εἰς τὸ παρελθὸν πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νέου ἡμερολογίου, καθὼς γίνεται τοῦτο εἰς τὴν Κρήτην». Λόγῳ τῶν πολυαρίθμων μικτῶν γάμων συνέβαινεν εἰς τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν νὰ ἑορτάζουν δὶς τὰς ἰδίας ἑορτὰς καὶ ἐνῷ ἐνήστευόν τινα μέλη τῆς οἰκογενείας, ἄλλα δὲν ἐνήστευον.

(¹) Messager d'Athènes, 27 Μαΐου 1936.

Τὸ κυβερνητικὸν διάταγμα τὸ δημοσιευθὲν εἰς ἀπάντησιν ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἡ Ἐνδοξοτάτη Διοίκησις καὶ ὁ Ἐνδοξότατος Προνοητὴς εἰς εὐλαβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐξοχωτάτης Γερουσίας, διακηρύττουν δημοσίᾳ ὅτι πάντες οἱ Λατῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῆς νήσου θὰ τηροῦν εἰς τὸ μέλλον, ἀπὸ τῆς σήμερον, τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον εἴς τε τὰ ἔγγραφα καὶ παντοῦ ἀλλοῦ συμφώνως πρὸς τὴν διακήρυξιν τὴν δημοσιευθεῖσαν διαταγῇ τοῦ Σεβασμίου Ἀρχιεπισκόπου ὑπὸ χθεσινὴν ἡμερομηνίαν. Τῇ 14 Αὐγούστου 1588. Ἡ ὡς ἄνω προκήρυξις ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Πέτρου Βερναδίνου Τρομπὲτ (Trompette) τῆς Κυβερνήσεως εἰς τοὺς συνήθεις τόπους, ὅπου τὴν ἀνέγνωσεν ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου. Κωνσταντῖνος Μαρκορᾶς, προϊστάμενος τῆς ἀστυκῆς Καγγελαρίας».

Η΄.

Ἡ μεταρρύθμισις οὔτε πρωτότυπος ὑπῆρξε. Βυζαντιναὶ ἐργασίαι.

1. Εἴδομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω ὅτι ἡ Γρηγοριανὴ μεταρρύθμισις παρεβίασε τὰς ἀποφάσεις τῆς Α΄. Οἰκ. Συνόδου. Εἶναι περιττὸν νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ ὅτι ἀφῆκε τὰς τόσας ἄλλας ἀτελείας τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀθίκτους [1] Θὰ δείξωμεν ὅτι οὔτε τὸ χάρισμα τῆς πρωτοτυπίας ἔσχε. Πράγματι ἕνα καὶ ἥμισυν αἰῶνα πρὸ τοῦ Γρηγορίου ὁ χρονικογράφος Νικηφόρος Γρηγορᾶς [2] ἐπρότεινεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον σχέδιον μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου. «Προσήκατο μὲν καὶ ἥσθη τῇ ἀποδείξει· ἀλλ᾽ ἵνα μὴ τοῦτο σύγχυσις μᾶλλον τοῖς ἀμαθέσι φανῇ καὶ μερισμὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπαγάγῃ, σεσιγημένον ἀφῆκε τὸ πρᾶγμα καὶ ὅλως ἀνεπιχείρητον».

2. Εἰς τὸ «Οὐρανολόγιον» τοῦ Ἰησουΐτου Πεταβίου [3] δημοσιεύεται μαζὺ μὲ τὴν ἔκθεσιν Ἰσαὰκ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Γρηγορᾶ διορθωθὲν πασχάλιον. Φαίνεται δ᾽ ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο ἔτυχε καλῆς ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν λογίων, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ Κυπρίου Γεωργίου Λαπίθου πρὸς τὸν Γρηγορᾶν. Τὴν διόρθωσιν τούτου ἐπεδοκίμασε τὸ 1371 καὶ ὁ Ἰσαάκιος Ἀργυρὸς, μοναχὸς λόγιος, ἀσχοληθεὶς καὶ αὐτὸς περὶ τὸ ζήτημα τοῦ Πάσχα [4].

3. Ἐπίσης ὁ Ματθαῖος Βλάσταρης τὸ 1335 πραγματεύεται περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς προσπτώσεως, ἀλλ᾽ ἀποτρέπει ἀπὸ καινοτομίας. «Ἡ γὰρ τοιαύτη καινοτομία οὐ μόνον οὐ δυνήσεται μὴ τῇ αὐτῇ πάλιν περιπεσεῖν ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ καὶ στάσεως οὐ μετρίας τῇ Ἐκκλησίᾳ γενήσεται πρόξενος» [5].

Καὶ ὁ περίφημος διὰ τὴν πολυμάθειάν του Γεώργιος ὁ Γεμιστὸς συνέταξε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΔ΄. αἰῶνος ἴδιον ἡμερολόγιον, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἐκδότης τῶν νόμων του Ἀλέξανδρος λέγει ὅτι ἦτο συνδυασμὸς τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Μέτωνος μετὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ εὐφυῶν μεταβολῶν πρωτοτύπων τοῦ Γεμιστοῦ.

[1] Flammarion, «Curiosités de la science», Paris 1900.
[2] Ἔκδοσις Βοννης σ. 365.
[3] σ. 382.
[4] Σάθα. Σχεδίασμα Φεβρ. Β΄. σελ. δ΄. «περὶ διορθώσεως τοῦ Κανονίου τοῦ Πάσχα».
[5] Ραλλη καὶ Ποτλῆ σ. 422.

4, Καὶ ὁ Θεόδωρος Γαζῆς (1478) εἰς τὴν «περὶ μηνῶν» διατριβήν του ἀσπάζεται τὰς περὶ ἡμερολογίου ἰδέας τοῦ Γεμιστοῦ. Καὶ ὅταν, κατὰ τὸ 1437 οὗτος συνώδευσε τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Παλαιολόγον εἰς Φερράραν καὶ Φλωρεντίαν, μετέδωκε τὰς περὶ τούτου ἰδέας του κατὰ τὴν μακροχρόνιον διατριβήν του εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου διεδόθησαν καὶ τῶν ἄλλων προσφυγόντων ἐκεῖ λογίων αἱ περὶ ἡμερολογίου ἰδέαι.

Ὁ ἐκδότης τῶν νόμων τοῦ Γεμιστοῦ Ἀλέξανδρος λέγει, ὅτι ἂν ἐφηρμόζετο τὸ σχέδιον αὐτοῦ, δὲν θὰ ἐπήρχετο ἀνάγκη τῆς Γρηγοριανῆς μεταρρυθμίσεως (1).

Ὁ περιφανὴς Γάλλος Βοϊβῖνος εἰς τὴν «Βιογραφίαν Γρηγορίου ΙΓ'.» (2) λέγει ὅτι ὁ Γρηγόριος ἐφήρμοσε σχεδὸν ἀπαραλλάκτως τὴν ὑπὸ τοῦ Γρηγορᾶ φιλοπονηθεῖσαν μεταρρύθμισιν.

Θ'.

Οἱ πρόδρομοι τῆς Γρηγοριανῆς μεταρρυθμίσεως.

1. Βέβαια σοφοὶ Εὐρωπαῖοι παρετήρησαν τὸν ἐκτοπισμὸν τῆς ἰσημερίας καὶ ἄλλοι ἠσχολήθησαν περὶ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ἡμερολογίου. Βέδας ὁ σεβάσμιος (3) καὶ πέντε αἰῶνας κατόπιν ὁ Jean de Sacro Rosso εἰς τὸ βιβλίον του «De anni ratione» καὶ ὁ Roger Bacon εἰς τὸ «De reformatione Calendarii» πραγματεύονται τὸ θέμα (4). Ἀλλ' ὁ σαφηνίσας ἀκριβέστερον τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ Σκῶτος μοναχὸς John de Holywood περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος, ὅταν ἡ πρόσπτωσις εἶχεν ἐκτοπίσει τὴν ἰσημερίαν κατὰ 7 ἡμέρας ἀπὸ τοῦ 325. Κατὰ τὴν μακράν του ἐν Παρισίοις διαμονὴν ὑπέδειξεν ὅτι πρέπει ν' ἀναθεωρηθῇ ὁ περὶ δισέκτων ἐτῶν Ἰουλιανὸς κανών. Μικρὸν κατόπιν ὁ Ἀλφόνσος Ι'. τῆς Καστίλλης συνεκάλεσε συνέδριον Ἰσπανῶν, οἵτινες ἐξετίμησαν τὸ τροπικὸν ἔτος εἰς 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 49 λεπτὰ καὶ 12 δευτερόλεπτα. Κατὰ τὸν ΙΕ'. αἰῶνα αἱ μελέται καὶ αἱ προσπάθειαι πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος ἐπέρχονται ραγδαῖαι: Εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Κωνσταντίας (1417) ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν περὶ διευθετήσεως τοῦ ἡμερολογίου ὁ καρδινάλιος Pierre (d'Alliaco) d'Ailly, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἡ Σύνοδος τῆς Βασιλείας (1437—1439) κατὰ πρότασιν τοῦ καρδιναλίου Nicolas de Cusa συνέταξε διάταγμα, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐξεδόθη (Mansi, t. XXXVIII, 370)· Κατὰ τὸν ΙΣΤ'. αἰῶνα οἱ ἀπόπειραι πυκνοῦνται, ἕως οὗ ἐπραγματοποίησε τὸν κοινὸν πόθον ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ'.

Ὁ J. Angelus (1504), ὁ J. Stoeffler (1516), ὁ A. Pighius (1520), ὁ J.

(1) Pléthon, Traité des lois, etc. Par M. C. Alexandre, membre de l'Institut, Paris, σ. 73.

(2) Boivini, «Vita Gregorae», ἔκδ. Βόννης, σ. XXII.

(3) Beda Venerabilis. Ἄγγλος σοφὸς καὶ διάσημος συγγραφεὺς τοῦ 7ου καὶ 8ου αἰῶνος.

(4) Ὁ Βάκων ἐπρότεινεν εἰς τὸν Πάπαν Κλήμενα Δ. νὰ τροποποιήσῃ τὸν περὶ δισέκτων ἐτῶν Ἰουλιανὸν κανόνα, ὥστε νὰ ἀρθῇ ἡ εἰς 400 ἔτη ὑπεροχὴ 3 ἡμερῶν. Φαίνεται ὅτι ἠρωτήθη, διότι ὁ Κλήμης οὗτος ἐζήτησε τὴν γνώμην καὶ Γάλλων σοφῶν, ὅπως τοῦ Jean de Mars καὶ Firmain de Belval, ἀλλὰ καίτοι ἔλαβε τὰ ὑπομνήματά των, οὐδὲν ἔπραξε, διότι τὸν κατέλαβεν ὁ θάνατος.

Schöner (1522), ὁ Gavricus (1526). Ὁ Πάπας Σῖξτος Δ΄. ἐκάλεσεν εἰς Ρώμην τὸν διάσημον ἀστρονόμον Jean Müller τῆς Καινιξβέργης (¹) ὅστις ὅμως ἀπέθανε πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν του (1476). Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Fossenbrone Paul de Mittelburg ὑπελόγισε τὰς νουμηνίας 3000 ἐτῶν, ὁρίσας ἀστρονομικῶς τὰς πασχαλινάς. Τὸ 1514 ἡ Σύνοδος τοῦ Λατερανοῦ ἐπὶ Πάπα Λέοντος Ζ΄. ἐνήργησεν ἀνάκρισιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος καθ' ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, ἀλλ' ἄνευ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος, παρὰ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Πάπα Μαρκέλλου Β΄. Ἡ κατόπιν Σύνοδος τοῦ Τριδέντου (²) ἀνέθηκε τὴν πραγματοποίησιν τῆς μεταρρυθμίσεως εἰς τὸν Πάπαν (³). Τέλος εἰς τὰ 1550 ὁ Πέτρος Πιλᾶτος ὑπέβαλε μεταρρυθμιστικὸν σχέδιον εἰς τὸν Πάπαν Πῖον Δ΄. ἐκτελέσας πλῆθος παρατηρήσεων πρὸς ἀκριβῆ καθορισμὸν τῶν τε σεληνιακῶν καὶ τῶν ἡλιακῶν περιόδων. Ὁ δὲ ἐν Βολωνίᾳ ὑπὸ τοῦ Egnazio Dante ὑψωθεὶς εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν γνώμων εἶχε σκοπὸν νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς μεταρρυθμίσεως.

2. Ταῦτα πάντα δεικνύουν ὅτι ὁ Γρηγόριος ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῇ ὅτι ἀνταποκρίνεται εἰς πόθον διατυπωθέντα ὑπὸ τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τῶν χρόνων του καὶ τῶν προηγουμένων αἰώνων. Δυστυχῶς ἐφιλοτέχνησε κακόζηλον μεταρύθμισιν, τὴν ὁποίαν μόνον μὲ σοφίσματα καὶ ἐνσυνειδήτους ἀνακριβείας προσπαθοῦν νὰ καλύψουν οἱ Λατῖνοι κληρικοί. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἱστορικαὶ περιστάσεις κατέστησαν ταύτην παγκόσμιον, τὴν ἐδέχθημεν καὶ ἡμεῖς ἐν μέρει καὶ συνηγοροῦμεν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς της.

(ἀκολουθεῖ) *Γ. Δ. Ἀρβανιτάκης.*

(¹) Γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Regiomontanus. «Geschichte des deutschen Volkes».
(²) Εἰς τὸ Τυρόλον τῆς Αὐστρίας διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1545 ἕως τοῦ 1563.
(³) Καθὼς καὶ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς Συνόψεως (bréviaire) καὶ τοῦ λειτουργικοῦ (Missel). Ταύτας κατώρθωσεν ὁ Πάπας Πῖος Ε΄.

ΙΕΡΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΑΠΟΡΙΑΙ

Συνδρομητής τις μᾶς ἐρωτᾷ: «Τί σημαίνει ἀκριβῶς ἡ φρᾶσις τοῦ Παύλου (Ρωμ. ιβ΄. 20): «Τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ»;

Τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰλημμένον ἐκ τῶν Παροιμιῶν Σολομῶντος (κε΄. 22), εἶναι ἀληθῶς ἔκφρασις παράδοξος, ἥτις πολλοὺς ἀναγνώστας τῶν Γραφῶν ἐξένισεν· οἱ δ' ἑρμηνευταὶ πολλὰς καὶ ποικίλας ἔδωκαν ἐξηγήσεις αὐτῆς, ζητοῦντες νὰ εὐρύνωσι τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ὅτι πρόκειται περὶ μεταφορᾶς, εἶναι φανερόν· ἐρωτᾶται μόνον τί παριστάνει ἡ μεταφορὰ αὕτη.

Εἰς ἄλλα μέρη τῶν Γραφῶν ἡ φρᾶσις «ἄνθρακες πυρὸς» ὑποδηλοῖ **ἐκδίκησιν** (Ψαλμ. ιη΄, 8, 12, 13, ἔνθα παριστάνεται ὁ Θεὸς ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής. Ψαλμ. ρμ΄. 10: «Ἄνθρακες πεπυρακτωμένοι ἂς πέσωσιν ἐπ' αὐτούς»). Ἐὰν λοιπὸν οὕτως ἑρμηνεύσωμεν τὸ ἄνω χωρίον, ἔχομεν τὴν ἑξῆς παράφρασιν:

«Ἐὰν λοιπὸν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, τρέφε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· διότι τοῦτο πράττων, θὰ τὸν ἐκδικηθῇς».

Καὶ αὐτη εἶναι ἡ μόνη ἐκδίκησις, ἣν ἐπιτρέπει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀληθεῖς Χριστιανούς. Εἰς τὸ εἰρημένον ιβ'. κεφάλαιον τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς ὁ Ἀπόστολος διδάσκει τὴν ἀγάπην πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Οἱ Χριστιανοὶ δέον νὰ «εὐλογῶσι τοὺς καταδιώκοντας» αὐτοὺς (ἐδάφ. 14)· δὲν πρέπει νὰ ἐκδικῶνται τοὺς ἐχθρούς των (ἐδ. 19), διότι εἶναι γεγραμμένον: «Εἰς ἐμὲ ἀνήκει ἡ ἐκδίκησις, ἐγὼ θέλω κάμει ἀνταπόδοσιν, λέγει Κύριος». Καὶ ἐπάγεται: «Ἐὰν λοιπὸν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, τρέφε αὐτόν», κλπ. «διότι τοῦτο πράττων, θέλεις σωρεύσει ἄνθρακας πυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ». Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ ἀποτελεσματικωτέρα ἐκδίκησις· διότι ἐὰν μὲν κακοποιήσῃ τις τὸν ἐχθρόν του, οὗτος ἐν καιρῷ ἐκδικούμενος θὰ ἀνταποδώσῃ τὴν κακοποίησιν, οὕτω δὲ ἡ ἐκδίκησις θὰ διαιωνίζεται. Ἐὰν ὅμως ἐκδικηθῇ τις τὸν ἐχθρόν του ἀνταποδίδων αὐτῷ καλὸν ἀντὶ κακοῦ, ὁ οὕτως εὐεργετούμενος ἀφοπλίζεται καὶ ἀποστομοῦται, λαμβάνει δίδαγμα βαθύτατον καὶ ψυχοσωτήριον, ὅπερ ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ τὸν φέρῃ εἰς κατάνυξιν καὶ μεταβολὴν καρδίας. Ἀληθῶς ἡ εὐεργεσία ὡς ἀνημμένος ἄνθραξ θὰ τὸν ἐγγίσῃ, θὰ τὸν καύσῃ καὶ θὰ τὸν φέρῃ εἰς ζωηρὰν συναίσθησιν.

Τῆς τοιαύτης ἀποδόσεως καλοῦ ἀντὶ κακοῦ μᾶς ἔδωκεν ὕψιστον παράδειγμα ὁ Κύριος ἡμῶν, συγχωρήσας ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοὺς σταυρωτὰς Αὐτοῦ: «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν!» Ἆρά γε πόσοι ἐκ τῶν φερόντων τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἐφαρμόζομεν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ παράδειγμά Του ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν μας;

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐπειδὴ λόγῳ τῆς ἀσθενείας τοῦ Διευθυντοῦ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἐπῆλθεν ἀταξία τις περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παραγγελιῶν συνδρομητῶν τινων, παρακαλοῦνται οἱ συνδρομηταί, τῶν ὁποίων αἱ παραγγελίαι διὰ βιβλία ἢ παρελθόντα σώματα τοῦ περιοδικοῦ μένουν μέχρι σήμερον ἀνεκτέλεστοι, νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν, ἐπαναλαμβάνοντες τὰς παραγγελίας των, ἵνα αὗται ἐκτελεσθοῦν.

— Ἐπίσης παρακαλοῦνται οἱ συνδρομηταί, οἱ ὁποῖοι λόγῳ ἀλλαγῆς διευθύνσεως ἢ ἀπωλείας εἰς τὸ Ταχυδρομεῖον δὲν ἔλαβον ὅλα τὰ τεύχη τοῦ ἔτους 1938, νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν ἵνα τοῖς ἀποστείλωμεν τὰ ἐλλείποντα.

— Ἐπίσης παρακαλοῦνται οἱ συνδρομηταὶ νὰ ἀνανεώσωσιν τὰς συνδρομάς των, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙ